Usporedba percepcije maloljetničkog pravosuđa između centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež

Mandić, Sabina

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:158:617860

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Faculty of Education and Rehabilitation Sciences - Digital Repository

Sveučilište u Zagrebu

Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet

Diplomski rad

Usporedba percepcije maloljetničkog pravosuđa između centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež

Sabina Mandić

Zagreb, siječanj 2017.

Sveučilište u Zagrebu

Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet

Diplomski rad

Usporedba percepcije maloljetničkog pravosuđa između centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež

Studentica: Sabina Mandić

Mentor: Izv.prof.dr.sc. Neven Ricijaš

Komentorica: Doc.dr.sc. Dora Dodig Hundrić

Zagreb, siječanj 2017.

Izjava o autorstvu rada

Potvrđujem da sam osobno napisala rad *Usporedba percepcije maloljetničkog pravosuđa između Centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež* i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima jasno su označeni kao takvi te su adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime: Sabina Mandić

Mjesto i datum: Zagreb, siječanj 2017.

SAŽETAK

Naslov rada: *Usporedba percepcije maloljetničkog pravosuđa između centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež*

Studentica: Sabina Mandić

Mentor: izv.prof.dr.sc. Neven Ricijaš

Komentorica: doc.dr.sc. Dora Dodig Hundrić

Program/modul na kojem se polaže diplomski ispit: Socijalna pedagogija / modul Odrasli

U ovom je radu prikazan dio rezultata istraživanja provedenog od strane *Povjerenstva za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog postupka i izvršavanja maloljetničkih sankcija.* Istraživanje je bilo usmjereno na stjecanje uvida u percepciju pravosudnog sustava i međuresornu suradnju centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova, a u ovom radu naglasak je na zadovoljstvu funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa. U tom su smislu glavni ciljevi rada istražiti u kojoj mjeri su djelatnici centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova zadovoljni funkcioniranjem maloljetničkog pravosuđa, te istražiti eventualne razlike u njihovoj percepciji.

Uzorak je prigodan, a čini ga ukupno N=309 ispitanika iz svih županija u Hrvatskoj, od čega N=129 zaposlenih u centrima za socijalnu skrb, N=98 zaposlenih u državnim odvjetništvima, te N=82 zaposlenih na sudovima. Primijenjen je sveobuhvatan anketni upitnik, a za potrebe ovog rada, korištena su prva dva dijela upitnika, odnosno opća pitanja te pitanja o percepciji funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa. Podaci su prikupljani tijekom studenog i prosinca 2015. godine na način da je postavljena on-line anketa koja je potom ciljano slana potencijalnim sudionicima ovog istraživanja.

Dobiveni rezultati pokazuju kako su stručnjaci uglavnom zadovoljni funkcioniranjem maloljetničkog pravosuđa pri čemu su posebno zadovoljni načelima maloljetničkog pravosuđa, sadržajem zakonskih propisa, te izvaninstitucionalnim odgojnim mjerama, a u najmanjoj mjeri izricanjem i izvršavanjem upućivanja u disciplinski centar, PBIN – a uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, te upućivanjem u posebnu odgojnu ustanovu. Kada je riječ o razlikama s obzirom na područje rada, one su najizraženije kod zaposlenika državnih odvjetništava u odnosu na zaposlenike sudova i centara za socijalnu skrb u smjeru da su

zaposlenici državnih odvjetništava u najmanjoj mjeri zadovoljni funkcioniranjem maloljetničkog pravosuđa vezano uz ispitivana područja. Dobiveni su rezultati interpretirani u kontekstu potencijalnih praktičnih implikacija i mogućnosti unaprjeđenja sustava, ali i kao temelj za daljnja istraživanja ove teme.

Ključne riječi: maloljetničko pravosuđe, zadovoljstvo djelatnika, centri za socijalnu skrb, državna odvjetništva, sudovi

SUMMARY

TITLE: Centres' for Social Welfare, State Attorney Offices' and Juvenile Courts' Perception of a Juvenile Justice System: A Comparison

This paper presents part of the results of the study conducted within the Committee for monitoring and improving the work of criminal proceedings and the execution of juvenile sanctions in the Croatian Ministry of Justice. Research provides an insight into the perception of judiciary and interdepartmental cooperation between Centers for Social Welfare, State Attorney's Offices and Juvenile Courts. The focus of this work is to explore the satisfaction with the functioning of juvenile justice system. There are two main objectives – to describe to what degree are the employees of Social Welfare Centers, State Attorney's Offices and Juvenile Courts satisfied with the certain elements and principles of juvenile justice system, and to explore possible differences in their perceptions.

A total of N=309 professionals participated in this study, n=129 of which work in the Centers for Social Welfare, n=98 in State Attorney's Office and n=82 at Juvenile Courts. Only the first two parts of a comprehensive survey instrument were used, which included general questions about the System and questions about the perception of the functioning and basic principles of the juvenile justice system. The data were gathered during November and December 2015 via an online survey.

The results show that participants are mostly satisfied with the functioning of the juvenile justice system. They especially perceive positive it's principles, content of the law regulations, and community (alternative) educational measures. However, they were the least satisfied with sentencing of young offenders in the disciplinary centers, with intensified care and supervision in extended day program of an educational institution, and with sanctioning young offenders to correctional institutions. When it comes to differences with regard to the institution of employment, professionals working in State Attorney's Offices are the least satisfied with the functioning of the juvenile justice system. The results provide the basis for further research and are interpreted in order to discuss possible further implications and the possibility of improving the system.

Key words: Juvenile Justice System, employees' satisfaction, Centres for Social Welfare, State Attorney's Office, courts

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. OBILJEŽJA MALOLJETNIČKE DELINKVENCIJE 2
3. KAZNENOPRAVNI POLOŽAJ MALOLJETNIKA 9
   3.1. Kaznenopravni položaj maloljetnika u svijetu 10
   3.2. Kaznenopravni položaj maloljetnika u Hrvatskoj 13
4. MALOLJETNIČKO PRAVOSUĐE U HRVATSKOJ 14
   4.1. Načela maloljetničkog pravosuđa 14
   4.2. Vrste i svrha maloljetničkih sankcija 15
   4.3. Maloljetničke sankcije 16
      4.3.1. Odgojne mjere 16
      4.3.2. Maloljetnički zatvor 18
      4.3.3. Sigurnosne mjere 19
   4.4. Glavne značajke kaznenog postupka prema maloljetniku 20
   4.5. Organi u kaznenopravnom postupku prema maloljetniku i njihova suradnja 21
5. PRIKAZ ISTRAŽIVANJA 24
   5.1. Ciljevi istraživanja 24
   5.2. Uzorak ispitanika 24
   5.3. Instrumentarij 26
   5.4. Način prikupljanja podataka 27
   5.5. Metode obrade podataka 28
6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA 29
   6.1. Opća percepcija maloljetničkog pravosuđa 29
      6.1.1. Percepcija načela maloljetničkog pravosuđa 29
      6.1.2. Zadovoljstvo sadržajem zakonskih propisa 31
      6.1.3. Zadovoljstvo kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija 32
      6.1.4. Zadovoljstvo kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija 34
   6.2. Razlike u percepciji maloljetničkog pravosuđa s obzirom na instituciju zaposlenja 37
      6.2.1. Razlike u percepciji načela maloljetničkog pravosuđa s obzirom na instituciju zaposlenja 38
      6.2.2. Razlike u zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa s obzirom na instituciju zaposlenja 40

6.2.3. Razlike u zadovoljstvu kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija s obzirom na instituciju zaposlenja 43
6.2.4. Razlike u zadovoljstvu kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija s obzirom na instituciju zaposlenja 47
6.3. Nove teme i teme za buduća istraživanja 49
7. ZAKLJUČAK 51
8. LITERATURA 53
9. PRILOZI 59
Prilog 1. *Popis korištenih kratica i značenja* 59
Prilog 2. *Popis Tablica* 60
Prilog 3. *Popis Slika* 61
Prilog 4. *Upitnik CZSS* 62
Prilog 5. *Upitnik DO* 72
Prilog 6. *Upitnik SUDOVI* 82

1. UVOD

Pitanja koja se odnose na problematiku maloljetničke delinkvencije u posljednjih nekoliko godina privlače interes sve većeg broja znanstvenika i „praktičara“. Neki znanstvenici pojavu maloljetničke delinkvencije klasificiraju kao ozbiljan socijalni problem, te prepoznaju važnost bavljenja ovom temom iz razloga što je velik broj odraslih počinitelja teških kaznenih djela, početak svoje „karijere“ imao kao maloljetnik (Snyder i sur., 2003). U tom kontekstu, naglašava se značajna uloga institucija koje se bave maloljetnicima jer su upravo one te koje mogu prevenirati daljnje činjenje kaznenih djela u odrasloj dobi. Mnogi istraživači veliku pozornost usmjeravaju upravo na istraživanje učinkovitosti tih institucija, te postavljaju pitanja kakve uopće trebaju biti sankcije prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela, što je propisano zakonom, kako u praksi funkcionira provedba zakona, postoje li aspekti koji u praksi dobro funkcioniraju, a nisu navedeni u zakonima raznih država i sl. (Siegel i Welsh, 2015). Ovakav povećan interes za bavljenje ovom temom i ne čudi s obzirom da je u Europi između 1980.-ih i 1990.-ih primjetan znatan porast kažnjivih djela počinjenih od strane maloljetnika. Tako je primjerice u Njemačkoj broj maloljetnih počinitelja kaznenih djela udvostručen u odnosu na 1980. godine. Također, Italija bilježi značajan porast maloljetnih počinitelja kaznenih djela (Pfeiffer, 1998).

U Hrvatskoj nailazimo na sličnu situaciju. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (2015), od 2005. godine, pa sve do 2011. godine primjetan je porast broja prijavljenih maloljetnih počinitelja kaznenih djela. No, optužbe i osude ne prate taj trend porasta, već su uglavnom stabilne. Velik raskorak između prijava i optužbi može se objasniti češćim korištenjem uvjetovanog oportuniteta ili odbačajem kaznene prijave. Promjenom Zakona o sudovima za mladež 2013. godine primjetan je pad i u prijavama, ali i u optužbama i osudama maloljetnih počinitelja kaznenih djela. Neki od čimbenika koji moguće utječu na takav trend jesu češće korištenje uvjetovanog oportuniteta ili odbačaja kaznene prijeve, ali i taj što se neka kaznena djela više se ne klasificiraju kao kaznena djela, već kao prekršaji (primjerice djela vezana uz zlouporabu psihoaktivnih tvari – posjedovanje marihuane i slično).

Uvidom u navedene podatke i inozemna istraživanja, nedvojbeno je da i u Hrvatskoj postoji potreba da se istraži kako institucije koje čine okosnicu maloljetničkog pravosuđa

percipiraju funkcioniranje pravosuđa usmjerenog prema maloljetnicima. Upravo je stoga glavna svrha ovog rada doprinijeti širenju spoznaja o ovom zanimljivom području. U uvodnom dijelu ovoga rada biti će objašnjeni temeljni pojmovi važni za razumijevanje termina maloljetničke delinkvencije, kao što su pojam djeteta, maloljetnika i delinkvencije općenito. Zatim će biti prikazana opća obilježja maloljetničke delinkvencije, kao što su uzroci, zaštitni čimbenici, trendovi vezani uz spol i dob i slično. Nakon toga, biti će prikazan kaznenopravni položaj maloljetnika u svijetu, a potom u Hrvatskoj, kako bi se stekao uvid u to u kakvom su položaju maloljetnici u svijetu te kako bi se potom mogla napraviti usporedba s Hrvatskom. Time dolazimo do dijela u kojem je prikazano kako funkcionira maloljetničko pravosuđe u Hrvatskoj, te koji organi su uključeni u kaznenopravni postupak prema maloljetniku.

Pružanjem ovih općih podataka o maloljetničkoj delinkvenciji i maloljetničkom pravosuđu, stvoreni su temelji za drugi dio rada u kojem će biti prikazani rezultati istraživanja koje je provelo *Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog postupka i izvršavanja maloljetničkih sankcija* koje djeluje pri Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske, a čiji su članovi i mentori ovog rada, doc.dr.sc. Dora Dodig Hundrić, te izv.prof.dr.sc. Neven Ricijaš, koji je ujedno i voditelj istraživanja. Glavni cilj ovog rada je istražiti percepciju maloljetničkog pravosuđa iz tri perspektive stručnjaka u tri ključne institucije koje čine okosnicu ovog sustava - stručnjaci iz centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež.

Bavljenje ovom temom smatram izuzetno važnom iz razloga što su stručnjaci u praksi ti koji najbolje znaju procijeniti kako se određeni zakon provodi, koje su njegove prednosti i nedostaci, te koji dijelovi se mogu unaprijediti i slično. Zatim, oni su ti koji također znaju kako se maloljetničke sankcije „praktično“ provode, te koje su mogućnosti napretka u tom pogledu. Sve to su važne spoznaje koje trebamo uzeti u obzir kako bi se u konačnici unaprijedio cijeli sustav usmjeren maloljetnicima s ciljem da se njima pruži što kvalitetnija, adekvatnija i cjelovitija intervencija. Također, ustanove koje su sudjelovale u istraživanju ujedno su ustanove u kojima su zaposleni socijalni pedagozi, koji su između ostalog bili sudionici ovog istraživanja. Vrlo je važno „čuti“ i njihovu perspektivu, kako bi se sama struka što kvalitetnije afirmirala u ustanovama koje se bave maloljetničkim pravosuđem, ali i kako bi se još bolje prepoznala kvaliteta socijalnih pedagoga u takvim institucijama.

2. OBILJEŽJA MALOLJETNIČKE DELINKVENCIJE

Kako bi se što bolje objasnio pojam maloljetničke delinkvencije, potrebno je krenuti od definiranja temeljnih pojmova. Prvi od tih pojmova jest pojam *dijete* koje se prema Konvenciji o pravima djeteta (1989) definira kao svaka osoba mlađa od 18 godina, osim ako zakon određene države ne propisuje drugačiju dobnu granicu. Gledamo li na ovaj pojam kroz zakonski okvir, Kazneni zakon[1] Republike Hrvatske definira dijete kao osobu koja u vrijeme počinjenja kaznenog djela nije navršila 14 godina života. Prema tom zakonu, ali i prema Zakonu o sudovima za mladež[2] u članku 2., maloljetnik je definiran kao osoba koja je u vrijeme počinjenja djela navršila 14 godina života, a nije navršila 18 godina života, dok se mlađi punoljetnik definira kao osoba koja je u vrijeme počinjenja djela navršila 18 godina života, a nije navršila 21 godinu života. Sam kaznenopravni položaji djece i mladih biti će detaljnije objašnjen u nastavku ovog rada.

Kada je riječ o delinkvenciji i maloljetnim delinkventima, u literaturi nailazimo na velik broj definicija. Za potrebe ovog rada, izdvojene su one ključne. Jednu od starijih definicija delinkvencije ponudio je Banham Bridges (1927) koji delinkvenciju definira kao socijalno neadekvatna prilagodba individue na teške situacije. Tappan (1949) delinkvenciju svrstava pod normalno ponašanje, a delinkventa smatra produktom utjecaja specifičnih okolnosti na koje je pojedinac trebao odgovoriti. Taylor i Fritsch (2011) u novijoj definiciji navode kako je delinkvencija bilo koje ponašanje koje je zabranjeno maloljetničkim zakonom određene države, te da je dob jedini čimbenik koji razlikuje delinkventa od kriminalca, odnosno da je to individua koja spada u određenu dobnu skupinu koju je država propisala da spada pod jurisdikciju maloljetničkih sudova. Ricijaš (2009a:13) navodi kako je delinkventno ponašanje „*specifičan oblik neprihvatljivog ponašanja kojega karakteriziraju raznoliki pojavni oblici*“. Brojni autori maloljetničku delinkvenciju definiraju kao ponašanja maloljetnika koja se ispoljavaju u kršenju pravnih normi (Jašović, 1979, Milutinović, 1999, Singer, 1993; prema Radetić – Paić i Maružin, 2009). Milutinović (1999; prema Radetić – Paić i Maružin, 2009) u tom kontekstu razlikuje uže i šire shvaćanje maloljetničke delinkvencije. Uže shvaćanje odnosi se na djela koja su inkriminirana kaznenim zakonom, a počinjena su od strane maloljetnika, dok šire shvaćanje proširuje pojam maloljetničke delinkvencije na sve devijacije

[1] Kazneni zakon, *Narodne novine, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15.*
[2] Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.*

u ponašanju mladih. Neki autori čak navode povezanost delinkventnog ponašanja i viktimizacije, pa prema tome gledaju na delinkvenciju kao na način nošenja s negativnim životnim situacijama kao što je viktimizacija (Agnew, 1997; prema Cuevas i sur., 2007) ili kao metodu preveniranja buduće viktimizacije (Singer, 1986; prema Cuevas i sur., 2007). Brojni stručnjaci iz ovog područja naglašavaju važnost bavljenja maloljetničkom delinkvencijom i adekvatnog reagiranja na njezinu pojavu iz razloga što je među punoljetnim recidivistima mnogo onih koji su svoja prva kaznena djela počinili upravo kao maloljetnici (Buljubašić, 2011), te navode kako se od jednog malog dijela delinkventne populacije kasnije formiraju perzistentni i ozbiljni kriminalci (Singer, 2002; prema Radetić – Paić i Maružin, 2009).

Kada govorimo o maloljetničkoj delinkvenciji, nezaobilazni dio je posvetiti se uzrocima te pojave. U novije vrijeme uzročnost delinkventnog ponašanja promatra se kroz koncept kriminogenih rizika i potreba, poznatiji kao RNR model (Risk – Needs – Responsivity model) (Andrews, Bonta, Wormith, 2011). Taj model počiva na analizi rizičnih i zaštitnih čimbenika koji su doveli do delinkventnog ponašanja, odnosno koji bi ga najbolje mogli opisati i objasniti, a takav pristup važan je i za kvalitetnu procjenu i planiranje intervencija usmjerenih prema mladima (Ricijaš, 2012; Brogan, 2015). Konceptom kriminogenih rizika i potreba identificiraju se rizični i zaštitni čimbenici, zatim kriminogene potrebe ili potrebe tretmana te naposljetku čimbenici odgovora. Prvi pojam jesu rizični čimbenici o kojima je napisano mnogo članaka i napravljen velik broj istraživanja. Mrazek i Hagerty (1994; prema Shader, 2004) definiraju rizične čimbenike kao one varijable ili ''opasnosti'' koje, ako su prisutne kod individue, povećavaju vjerojatnost da će taj pojedinac (u usporedbi s općom populacijom) razviti neki oblik problema. S tom definicijom slažu se Wilson i Rolleston (2004; prema Ricijaš, 2009b) i definiraju rizične čimbenike kao *„one životne događaje ili osobine koji doprinose razvoju nekog poremećaja ili delinkventnog ponašanja“*. Rizični čimbenici najčešće se dijele na statičke i dinamičke, no postoji i podjela na individualne i okolinske čimbenike. Statički čimbenici rizika jesu prediktivni za delinkventno ponašanje, ali nisu podložni promjenama (Hoge, 2002), dok su dinamički čimbenici rizika oni koji su podložni promjenama i mogu prediktivno utjecati na kriminalnu aktivnost (Williams, McSchanew i Dolny, 2000; prema Ricijaš, 2009a). Dinamički čimbenici ujedno predstavljaju kriminogene potrebe ili potrebe tretmana jer se na dinamičke čimbenike nastoji utjecati tretmanom s

ciljem reduciranja delinkventnog ponašanja i osnaživanja mlade osobe za prosocijalna ponašanja.

Neki od statičkih čimbenika rizika jesu dob počinjenja prvog kaznenog djela, broj počinjenih kaznenih djela, ranija institucionalizacija, slabe intelektualne sposobnosti, psihijatrijske dijagnoze, doživljeno traumatsko iskustvo, povijest obiteljskih konflikata, gubitak roditelja, slab školski uspjeh u prijašnjim razredima, ponavljanje razreda u prijašnjim razredima, povijest druženja s antisocijalnim vršnjacima, život u zajednicama s visokom stopom kriminaliteta i mnogi drugi (Ricijaš, 2012; Taylor i Fritsch, 2011; Borum, 2003). Neki od dinamičkih čimbenika rizika, odnosno oni čimbenici koji se mogu mijenjati i predstavljaju potrebe tretmana jesu slaba samokontrola, nepromišljenost, impulzivnost, zlostavljanje u obitelji, nedostatak roditeljskog nadzora, nedostatak komunikacije u obitelji, nizak socioekonomski status, slab školski uspjeh, nemotiviranost za školu, druženje s antisocijalnim vršnjacima i mnogi drugi (Ricijaš, 2012; Taylor i Fritsch, 2011; Department of Economic and Social Affairs, United Nations, 2003; Borum, 2003; Penal Reform International, 2013; Shader, 2004; Barnert i sur., 2015). Brojna istraživanja potvrđuju povezanost gore navedenih rizičnih čimbenika s delinkventnim ponašanjem. Tako primjerice Moffit (1993; prema McCord i sur., 2001) govori kako su maloljetnici s ranijim početkom kršenja zakona u većoj mjeri postali ozbiljni i perzistentni počinitelji kaznenih djela u odrasloj dobi. Meldrum i sur. (2015) navode kako se maloljetnici s višim stupnjem samokontrole rjeđe uključuju u delinkventna ponašanja, te kako je obiteljska kohezija u negativnoj korelaciji s delinkventnim ponašanjem, odnosno što je obiteljska kohezija veća, to je vjerojatnost uključivanja maloljetnika u delinkventna ponašanja manja. Mnoge studije (Bjerk, 2007 i Ellis i McDonald, 2000; prema Rekker i sur., 2015) govore o tome da su mladi koji žive u obiteljima s nižim socioekonomskim statusom u većem riziku za delinkventno ponašanje, a istraživanje koje su proveli Rekker i sur. (2015) pokazalo je kako su se maloljetnici češće uključivali u delinkventna ponašanja onih godina kada su njihovi roditelji imali niže prihode ili bili nezaposleni. Vezano uz socioekonomski status, Merton (1938; prema Nye, 1958) navodi kako je delinkventno ponašanje produkt velike želje za visokim materijalnim ciljevima i stresom povezanim uz postizanje tih ciljeva. Najveći stres Merton povezuje sa skupinom koja ima najmanje šanse za ostvarenje tih materijalnih ciljeva na legalan način, odnosno s onim osobama koje imaju niži socioekonomski status. Gledajući kroz povijest, brojni znanstvenici

davali su svoje teorije o uzrocima delinkventnog ponašanja na temelju „aktualnih“ istraživanja te zaključivali o tim uzrocima ne uzimajući u obzir kumulativni doprinos brojnih rizičnih čimbenika (primjerice, gore navedeni Mertonov primjer). Drugim riječima, ne može se zaključivati kako će prisutnost određenog rizičnog čimbenika sigurno voditi ka delinkvenciji, ali i da će prisutnost više rizičnih čimbenika sigurno voditi ka delinkvenciji. Dakle, prisutnost rizičnih čimbenika povećava vjerojatnost uključivanja u delinkventna ponašanja, ali ne postoji „*formula*“ koja govori kako njihova prisutnost sigurno vodi ka delinkvenciji.

Temeljem rezultata brojnih istraživanja, Andrews, Bonta i Wormith (2006) generirali su „*veliku četvorku rizičnih čimbenika*“ i „*osam centralnih rizičnih čimbenika*“ koji predstavljaju najsnažnije prediktore kriminalnog ponašanja. *„Veliku četvorku rizičnih čimbenika“* čine 1) povijest antisocijalnog ponašanja, 2) antisocijalni obrazac osobnosti, 3) antisocijalna kognicija, te 4) antisocijalne veze, dok u „*osam centralnih rizičnih čimbenika*“, uključujući četiri navedena čimbenika, spadaju i 5) obitelj i/ili bračni odnosi, 6) škola i/ili posao, 7) slobodno vrijeme i rekreacija i 8) konzumiranje sredstava ovisnosti (Andrews, Bonta i Wormith, 2006; Ricijaš i sur., 2014). Andrews i Bonta (2006; prema Ricijaš, 2009a) kao najprediktivnije čimbenike rizika za pojavu delinkventnog ponašanja navode slabu samokontrolu, antisocijalne stavove i antisocijalne veze. Kod rizičnih čimbenika važno je naglasiti kako njihova prisutnost kod neke osobe ne znači da će se ta osoba sigurno uključiti u delinkventna ponašanja, ali ono što je činjenica jest da prisutnost rizičnih čimbenika povećava vjerojatnost za uključivanjem u delinkventna ponašanja.

S druge strane nalaze se zaštitni čimbenici koji se definiraju kao oni čimbenici koji moderiraju učinak izloženosti rizičnim čimbenicima (Pollard, Hawkins i Arthur, 1999; prema Shader, 2004), odnosno to su obilježja i okolnosti koje smanjuju vjerojatnost delinkventnog ponašanja umanjujući utjecaj rizičnih čimbenika (Taylor i Fritsch, 2011; Ricijaš, 2012). Neki od značajnijih zaštitnih čimbenika na individualnoj razini su prosocijalni stavovi i uvjerenja, visoka inteligencija, emocionalna zrelost i stabilnost, razvijena samokontrola, dobre socijalne vještine (Taylor i Fritsch, 2011; Ricijaš, 2012; Penal Reform International, 2013), dok su na razinama obitelji, škole i zajednice značajni zaštitni čimbenici kohezivna obitelj, pozitivni odnosi između roditelja i djece, pozitivna iskustva u školi, privrženost školi, pozitivne veze s vršnjacima, prosocijalni vršnjaci, uključenost u pozitivne aktivnosti u zajednici, kohezivna

zajednica, dovoljno resursa u zajednici i mnogi drugi (Shader, 2004; Taylor i Fritsch, 2011; Ricijaš, 2012; Penal Reform International, 2013; Barnert i sur., 2015). Provedena istraživanja govore u prilog gore navedenim zaštitnim čimbenicima. Osterman (2000; prema Lucero i sur., 2015) navodi kako su djeca i adolescenti koji su više povezani sa školom (uključeni u dodatne aktivnosti, pozitivna povezanost s učiteljem) u manjem riziku da će se uključiti u delinkventna ponašanja. Istraživanje koje su proveli Lucero i sur. (2015) pokazuje negativnu korelaciju između povezanosti sa školom i uključivanjem u delinkventno ponašanje. Drugim riječima, veća povezanost sa školom znači manji rizik od uključivanja u delinkventno ponašanje.

Na temelju identificiranih rizičnih i zaštitnih čimbenika definiraju se kriminogene potrebe, odnosno potrebe tretmana. To su one stavke na koje će se tretman individue usmjeravati, područja koja je potrebno mijenjati, odnosno ciljevi koji će se tretmanom pokušati ostvariti. Posljednji pojam unutar koncepta kriminogenih rizika i potreba jesu čimbenici odgovora, a to su obilježja koja utječu na način na koji će osoba odgovoriti na pruženu intervenciju (Ricijaš, 2012). Hoge (2001; prema Ricijaš, 2012) je definirao četiri najznačajnija čimbenika odgovora, a to su inteligencija, akademske sposobnosti i vještine, motivacija i spremnost na promjenu ponašanja, te psihološki / emocionalni status. Ukupan „zbroj“ rizičnih i zaštitnih čimbenika te čimbenika odgovora predstavlja razinu kriminogenog rizika, koji može biti nizak, umjeren te visok. Korištenje ovog koncepta predstavlja temelj u procjeni rizika maloljetnika, planiranju i provedbi intervencije usmjerene prema maloljetniku, te omogućava praćenje provedbe intervencije i bilježenje pomaka maloljetnika.

Ono što brojna istraživanja dokazuju, a vezano je uz utjecaj određenih rizičnih i zaštitnih čimbenika, jest činjenica da su neki čimbenici značajniji za određeni spol. Tako je primjerice niz istraživanja pokazao kako je zlostavljanje u dječjoj i adolescentskoj dobi više povezano s delinkventnim ponašanjem kod djevojaka nego kod mladića (Spohn, 2000, McCabe i sur, 2002, Siegel i Williams, 2003; prema Daigle i sur., 2007). Miller (1994; prema Daigle i sur., 2007) navodi kako su djevojke uključene u delinkventna ponašanja češće imale suicidalne ideje i ponašanja nego mladići. Steketee i sur. (2013) proveli su istraživanje gdje su došli do rezultata kako djevojke čine manji broj i manje ozbiljne prijestupe nego mladići, te da su djevojke osjetljivije na siromašno okruženje, dok je mladićima rizičniji čimbenik niska samokontrola. Istraživanja također pokazuju i utjecaj dobi na pojavu delinkventnog

ponašanja. U tom slučaju prisutan je trend porasta kriminalne aktivnosti u pred-adolescenciji i adolescenciji koja vrhunac dostiže u kasnoj adolescenciji, te nakon toga konstantan pad kriminalne aktivnosti u mladoj odrasloj dobi (Farrington, 1986; prema McCord i sur., 2001). U prilog tome govore i rezultati longitudinalne studije provedene u Denveru (Kelley i sur, 1997; prema McCord, 2001) koji potvrđuju kako je najveći porast delinkventnog ponašanja upravo između 10. i 17. godine, nakon kojih slijedi pad u kasnijim godinama.

Uvidom u brojna prethodno navedena obilježja maloljetničke delinkvencije, možemo zaključiti kako se radi o izuzetno kompleksnoj pojavi koju treba shvatiti vrlo ozbiljno, ali pristupiti vrlo fleksibilno. Prvenstveno, treba ju shvatiti ozbiljno iz razloga što su brojna istraživanja pokazala da ukoliko se na maloljetničku delinkvenciju ne pristupi pravovremeno i adekvatno, vrlo je vjerojatno kako će se i u budućnosti osoba „*držati*“ delinkventnih i kažnjivih ponašanja. S druge strane, to je pojava kojoj treba pristupiti vrlo fleksibilno. Drugim riječima, treba uzeti u obzir kumulativni učinak svih rizičnih i zaštitnih čimbenika pojedinca kako bi se moglo što bolje „*odgovoriti*“ na njegovu situaciju. Također, svaki pojedinac je zaseban slučaj kojem se treba prilagoditi i što je više moguće individualizirati prizmu kroz koju promatramo njegovu situaciju. Također, potrebna su daljnja istraživanja ove pojave, pogotovo longitudinalna istraživanja koja bi nam omogućila uzročno–posljedično zaključivanje. U daljnjem tekstu prikazano je kako je uređen kaznenopravni položaj maloljetnika u svijetu, koji se temelji upravo na prethodno navedenim spoznajama o pojavi maloljetničke delinkvencije.

3. KAZNENOPRAVNI POLOŽAJ MALOLJETNIKA

Kada govorimo o kaznenopravnom položaju maloljetnika, nezaobilazno je spomenuti nekoliko osnovnih dokumenata koji čine temelje zakonodavstava usmjerenih prema maloljetnicima u gotovo svim europskim državama. To je prvenstveno već spomenuta Konvencija o pravima djeteta (1989). Zatim je važno spomenuti tri ključna međunarodna dokumenta vezana uz maloljetničko pravosuđe donesena od strane Glavne skupštine Ujedinjenih naroda, a to su „Rijadske smjernice" („The Riyadh Guidelines") iz 1990. godine usmjerene prevenciji maloljetničke delinkvencije, zatim „Pekinška pravila" („The Beijing Rules") iz 1985. godine koja ujedinjuju standardna minimalna pravila Ujedinjenih Naroda za maloljetničko pravosuđe, te „Pravila iz Havane" („The Havana Rules") također iz 1990. godine, koja sadrže pravila Ujedinjenih Naroda za zaštitu maloljetnika lišenih slobode (Council of Europe, 2009). U daljnjem tekstu, detaljnije će biti opisana Konvencija o pravima djeteta te „Pekinška pravila" iz razloga što su ta dva dokumenta ključna kada je riječ o maloljetničkom pravosuđu. Sadržaj preostalih dokumenata objedinjen je u Smjernicama Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci, te stoga ti dokumenti nisu detaljnije opisivani.

Konvencija o pravima djeteta (1989) kao temeljni dokument koji regulira prava i položaj djeteta, definira dijete kao svaku osobu mlađu od 18 godina, uzimajući u obzir mogućnost da se zakonom ta granica pomakne na nižu dob. Odbor za prava djeteta Ujedinjenih Naroda identificirao je 4 opća načela Konvencije, a to su 1) načelo nediskriminacije prema kojem nijedno dijete ne smije po nijednoj osnovi biti diskriminirano; 2) pravo djeteta na život i razvoj u svim aspektima života; 3) najbolji interes djeteta treba biti u primarnom fokusu; te 4) djeci se treba omogućiti aktivno sudjelovanje u rješavanju pitanja koja utječu na njihov život te im dopustiti slobodu izražavanja mišljenja (Council of Europe, 2009). Važnost Konvencije je neosporna, s jedne strane jer je to prvi dokument koji djetetu pristupa kao subjektu s pravima i definira njegova prava općenito, ali i u kaznenopravnom smislu, dok je s druge strane to pravni akt koji države potpisnice obvezuje na pridržavanje njenih odredaba.

Sljedeći dokument koji govori o maloljetničkom pravosuđu jesu Standardna minimalna pravila Ujedinjenih Naroda za maloljetničko pravosuđe, poznatija kao „Pekinška

pravila“ koji definiraju prava maloljetnika u pravosudnom postupku, te definira tijek i pravila kaznenopravnog postupka prema maloljetniku. Već na samom početku, u članku 4, dano je pravilo kako dob kaznene odgovornosti ne smije biti preniska, uzimajući u obzir emocionalnu, mentalnu i intelektualnu zrelost osobe. Sljedeći članak (čl. 5) govori kako maloljetničko pravosuđe treba naglašavati dobrobit maloljetnika te kako reakcije na prijestupe počinjene od strane maloljetnika uvijek trebaju biti proporcionalne okolnostima prijestupa i karakteristikama prijestupnika. U članku 7. Pekinških pravila definirana su prava maloljetnika, a to su pretpostavka nedužnosti, pravo na obavijest o optužbi, pravo na šutnju, pravo na branitelja, pravo na nazočnost roditelja ili skrbnika, pravo na suočavanje i unakrsno ispitivanje svjedoka, te pravo žalbe (General Assembly, 1985). U kasnijim člancima ovog dokumenta definirane su ostale odredbe vezane uz postupak prema maloljetniku. Sumirajući cijeli dokument, mogu se identificirati temeljni principi na kojima Pekinška pravila počivaju, a to su kako reakcija na prijestup maloljetnika uvijek treba biti proporcionalna počinjenom djelu i karakteristikama maloljetnika, zatim kako zatvaranje maloljetnika tijekom trajanja suđenja, ali i kao reakcija na počinjeni prijestup treba biti „posljednja opcija“, te određuje kako policijski službenici koji rade s maloljetnicima trebaju proći kroz posebnu obuku (Gautam, 2014).

Odredbe i pravila gore navedenih dokumenata i još mnogih drugih koji determiniraju prava i položaj djeteta u kaznenopravnom postupku, objedinjena su u Smjernicama Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci. Sumirajući sadržaj svih važnih dokumenata, generirano je pet temeljnih načela koja se trebaju poštovati, a to su sudjelovanje, najbolji interesi djeteta, dostojanstven odnos prema djetetu, zaštita djeteta od diskriminacije te vladavina prava (Vijeće Europe, 2014).

3.1. Kaznenopravni položaj maloljetnika u svijetu

Prije nego li prikažemo i pobliže objasnimo kaznenopravni položaj djece i mladih u Hrvatskoj, vrijedno je dobiti uvid kako je njihov položaj definiran u ostalim zemljama Europe, kao što su Austrija, Njemačka, Španjolska, te Velika Britanija, ali i kakvo je stanje u Sjedinjenim Američkim Državama.

Pogledamo li primjer SAD–a, neki autori zaključuju kako kaznenopravni položaj maloljetnika ide unatrag tj. Prema većoj represivnosti. Uvažavanje zrelosti djeteta prilikom izricanja sankcija minorizirano je, kao i ostala obilježja djetinjstva koja mogu biti važna prilikom izricanja sankcija (Moak i Wallace, 2003). Također se bilježi sve veći broj suđenja maloljetnicima kao odraslim osobama (prebacivanje na sudove za odrasle), te se bilježi porast maloljetnika kojima je izrečena kazna zatvora (Muncie, 2008). Minimalna dobna granica koja isključuje kaznenu odgovornost djeteta u mnogim američkim zemljama nije uopće određena, dok je najniža, ona od šest godina, u Sjevernoj Karolini[3]. Do 2006. godine, 191 država je ratificirala Konvenciju o pravima djeteta (Konvencija), dok je Amerika dugo tvrdila kako bi ratifikacija Konvencije iz temelja potkopala prava roditelja i vlasti (Krisberg, 2006, prema Muncie, 2008). Iako je Amerika potpisala Konvenciju, zadržala je odredbu da se i osobama mlađim od 18 godina smije izreći doživotna kazna zatvora bez mogućnosti pomilovanja (Human Rights Watch, 2016). Tu je vidljiv „pozitivan pomak" u smislu da se do 2005. godine, prije *slučaja Roper*[4] u Americi mogla izreći smrtna kazna osobama mlađim od 18 godina. U to vrijeme u Americi je bilo oko 70 maloljetnika kojima je izrečena smrtna kazna, a nakon ovog slučaja njihove su kazne preinačene u doživotne kazne zatvora bez mogućnosti pomilovanja (Taylor i Fritsch, 2011).

Pregledom literature o kaznenopravnom položaju djece i mladih na europskom području, primjetan je puno „blaži" pristup nego što je to u Americi. U Austriji je 1988. godine na snagu stupio *Maloljetnički zakon* (*Jugendgesetz*) koji definira maloljetne prijestupnike kao osobe starije od 14 godina i mlađe od 19 godina života, a osobe mlađe od 14 godina nisu kazneno odgovorne. *Juvenile Justice Act* ostavlja mogućnost da, ukoliko se utvrdi da je prijestup počinjen zbog roditeljskog zanemarivanja, maloljetne osobe mogu biti smještene u udomiteljske obitelji ili u ustanove socijalne skrbi kao primarna sankcija koja

[3] Juvenile Justice GPS - Geography, Policy, Practice & Statistics (2016). StateScan: U.S. Age Boundaries of Delinquency. Preuzeto 16.11.2016. s mrežne stranice: http://www.ncjj.org/Publication/U.S.-Age-Boundaries-of-Delinquency-2015.aspx

[4] Roper v. Simmons 543 U.S. 551 (2005): Sedamnaestogodišnji C. Simmons je 1993.godine u Missouriju isplanirao i izvršio ubojstvo S. Crook. Nakon što je navršio osamnaest godina, osuđen je na smrtnu kaznu. Njegove žalbe i molbe svaki put su odbijene. Devet godina kasnije, u slučaju Atkins v. Virginia (2002), sud je odlučio kako osobama s intelektualnih teškoćama ne može biti izrečena smrtna kazna jer se to protivi Osmom i Četrnaestom Amandmanu. Oni zabranjuju izricanje nehumanih kazni, izricanje smrtne kazne počiniteljima koji su u vrijeme počinjenja djela bili mlađi od 18 godina života. Simmons je nakon tog slučaja opet podnio žalbu, što je u konačnici 2005.godine Vrhovni sud prihvatio, te Simmonsu zamijenio smrtnu kaznu, kaznom doživotnog zatvora bez mogućnosti pomilovanja.

nema za svrhu kazniti maloljetnu osobu, već ju izdvojiti iz rizične obitelji (Kratcoski i Edelbacher, 2008).

Prvi zakon koji ujedinjuje sve odredbe vezane za maloljetničku delinkvenciju u Španjolskoj je *OL 5/2000* čija je glavna premisa najbolji interes maloljetnika. Tim zakonom određuje se da proces prema maloljetnicima treba biti odvojen od kaznenog procesa za odrasle te je osnovan specijaliziran sud za maloljetnike (*Juzgado de Menores*). Jurisdikcija maloljetničkog suda je determinirana prijestupnikovom dobi i djelom koje je počinjeno. Kada govorimo o dobi, ovaj zakon primjenjuje se na osobe koje su u vrijeme počinjenja djela bile starije od 14 godina i mlađe od 18 godina života. Za dobnu skupinu od 14 do 15 godina života, mjere izrečene od strane suda ne mogu trajati dulje od dvije godine, a za one od 16 do 17 godina života ne mogu trajati dulje od 5 godina. Iznimke su ozbiljna kaznena djela poput ubojstva, silovanja i terorizma (Alberola i Molina, 2003).

U Njemačkoj je 1990. godine provedena reforma maloljetničkog pravosuđa, te su se uvele neke promjene u postojeći zakon. Dobna granica za kaznenu odgovornost 1969. godine bila je 21 godinu, potom je 1973. smanjena na 18 godina života, te je nakon reforme smanjena na 14 godina života (Muncie, 2008), kao što je to danas slučaj u brojnim europskim zemljama. Uvedene su brojne alternative institucionalizaciji maloljetnika, poput medijacije, servisa u zajednici usmjerenih na mlade te je uvedena i supervizija socijalnih radnika (Dünkel, 2014). Drugim riječima, maloljetničko pravosuđe se orijentira k alternativnim ili blažim sankcijama. Statistička izvješća govore kako je od svih procesuiranih maloljetnika u Njemačkoj, svega 2 do 3% maloljetnika u maloljetničkom zatvoru (Dünkel, 2014).

Europska država koja se svojim reformama maloljetničkog pravosuđa vraća unatrag jest Velika Britanija. Njihove pravosudne reforme idu u smjeru težih sankcija za maloljetnike i snižavanje dobi kaznene odgovornosti s 14 godina na 10 godina života. U Velikoj Britaniji se, u usporedbi s ostalim europskim zemljama, najviše „oslanja“ na izricanje zavodskih sankcija, među kojima je najučestaliji maloljetnički zatvor (Dünkel, 2014).

Kratkim prikazom kaznenopravnog položaja maloljetnih osoba u Americi i u nekim europskim zemljama, može se steći uvid u kojem smjeru njihovo zakonodavstvo ide, te na koji način reagiraju i odgovaraju na pojavu maloljetničke delinkvencije. U sljedećem poglavlju prikazan je kaznenopravni položaj maloljetnika u Republici Hrvatskoj, nakon čega će se moći

smjestiti Hrvatsku u kontekst europskih zemalja i definirati gdje se ona nalazi u poštivanju prava maloljetnika usporedno s gore navedenim zemljama.

3.2. Kaznenopravni položaj maloljetnika u Hrvatskoj

Prilikom utvrđivanja kaznenopravnog položaja maloljetnika u Republici Hrvatskoj valja poći od gore navedenih međunarodnih dokumenata, te od Ustava Republike Hrvatske koji je temeljni dokument kojim se određuju prava hrvatskih građana i koji, između ostaloga, u članku 65. definira kako je *„dužnost svih da štite djecu i nemoćne osobe“*[5]. Zakon o sudovima za mladež (ZSM) usvojen je 1997. godine, a njime je uređen materijalno i procesno pravni položaj maloljetnih i mlađih punoljetnih počinitelja kaznenih djela (Carić i Kustura, 2010a). Kao glavni izvor maloljetničkog kaznenog prava u Hrvatskoj, spomenuti zakon definira maloljetnika kao osobu koja je u vrijeme počinjenja djela navršila četrnaest, a nije navršila osamnaest godina života[6]. Drugim riječima, dobna granica za kaznenu odgovornost u Hrvatskoj je četrnaest godina. Osobe mlađe od četrnaest godina (djeca) kazneno su neodgovorne, ne izvode se pred sud niti se prema njima primjenjuju odredbe ZSM–a, već se prepuštaju službi socijalne skrbi (Carić, 2006). Zakon o sudovima za mladež slijedi preporuku Pekinških pravila kako bi se ovlast maloljetničkih zakona trebala proširiti i na mlađe punoljetne osobe, koje ZSM definira kao *„osobe koje su u vrijeme počinjenja djela navršile osamnaest, a nisu navršile dvadeset i jednu godinu života“*, te je njima posvećen treći dio toga Zakona[7]. Usporedbom ZSM–a i pravila navedenih u Pekinškim pravilima, Carić i Kustura (2010b) dolaze do zaključaka kako su hrvatsko maloljetničko kazneno pravo i pravosuđe usmjereni ka promicanju dobrobiti i zaštite interesa maloljetnika, te je naglašen odgojni i zaštitni karakter, što je u potpunosti u skladu s ciljevima Pekinških pravila.

[5] Ustav Republike Hrvatske, *Narodne novine, 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.*
[6] Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.*
[7] Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.*

4. MALOLJETNIČKO PRAVOSUĐE U HRVATSKOJ

Funkcioniranje maloljetničkog pravosuđa u Hrvatskoj biti će prikazano navođenjem osnovnih načela maloljetničkog pravosuđa, zatim kroz definiranje vrste i svrhe maloljetničkih sankcija, pa sve do glavnih značajki kaznenopravnog postupka prema maloljetniku, te načina suradnje različitih institucija s ciljem što boljeg odgovora na maloljetničku delinkvenciju.

4.1. Načela maloljetničkog pravosuđa

Maloljetničko pravosuđe počiva na četiri načela, a to su 1) načelo hitnosti postupanja, 2) načelo pravovremenosti postupanja, 3) načelo postupnosti (sankcije), te 4) načelo promjenjivosti sankcije.

Prvo načelo, **načelo hitnosti postupanja**, odnosi se na to da je kazneni postupak prema maloljetniku, protiv mlađeg punoljetnika i u predmetima kaznenopravne zaštite djece hitan i prioritetan, a ono se očituje i u Zakonu o sudovima za mladež[8], u članku 4., koji govori o hitnosti postupka.

Načelo pravovremenosti postupanja odnosi se na to da se kazneni postupak prema maloljetniku i provedba izrečenih sankcija treba provesti u vremenu dok je njihov utjecaj svrhovit za maloljetnika. Primjerice, ukoliko maloljetnik počini djelo s petnaest godina, kazneni postupak se pokrene u maloljetnikovoj šesnaestoj godini, a izrečena sankcija provede se kada maloljetnik ima sedamnaest godina, postoji vjerojatnost kako cijeli taj postupak neće biti svrhovit za maloljetnika. Prvenstveno iz razloga što se nije pravovremeno reagiralo; onda kada je maloljetnik počinio djelo i zato što odgojni utjecaj na maloljetnika nije započet na vrijeme.

Načelo postupnosti odnosi se na to da će sud, onda kada je to s obzirom na ličnost maloljetnika i na okolnosti počinjenja djela moguće, prema maloljetniku prvo izricati blaže sankcije, a potom, ukoliko postoji potreba, promijeniti sankciju u težu ili obustaviti izvršenje sankcije. Time dolazimo i do **načela promjenjivosti sankcije** koje se odnosi na to da se sankcija izrečena maloljetniku može promijeniti, prema odredbama navedenim u Zakonu o

[8] Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.*

sudovima za mladež (primjer: čl.18., ZSM), ukoliko se pokaže kako je daljnje provođenje te sankcije nesvrhovito. Sankcija se tada može obustaviti u potpunosti ili se može zamijeniti drugom sankcijom.

4.2. Vrste i svrha maloljetničkih sankcija

U Zakonu o sudovima za mladež[9] u čl.5.st.1. definirano je kako se maloljetnicima za počinjena kaznena djela kao sankcije izriču odgojne mjere i maloljetnički zatvor, a uz posebne uvjete koje su predviđene ovim Zakonom, maloljetniku se mogu izreći i sigurnosne mjere. U članku 5 također se definira kojoj skupini maloljetnika se mogu izreći određene sankcije, pa se prema tome mlađem maloljetniku, odnosno onome koji je u vrijeme počinjenja kaznenog djela navršio četrnaest, a nije navršio šesnaest godina života, mogu izreći odgojne i sigurnosne mjere (st.2.), dok se starijem maloljetniku koji je u vrijeme počinjenja kaznenog djela navršio šesnaest, a nije navršio osamnaest godina života, mogu izreći odgojne mjere, sigurnosne mjere te maloljetnički zatvor (st.3.).

Svrha maloljetničkih sankcija opisana je u članku 6 Zakona o sudovima za mladež[10]. Prvi stavak toga članka govori o svrsi odgojnih mjera, a to je „*da se pružanjem zaštite, brige, pomoći i nadzora te osiguranjem opće i stručne naobrazbe maloljetnog počinitelja kaznenog djela utječe na njegov odgoj, razvijanje njegove cjelokupne ličnosti i jačanje njegove osobne odgovornosti radi suzdržavanja od ponovnog činjenja kaznenih djela*“. U drugom stavku opisana je svrha maloljetničkog zatvora, a to je „*da se poduzimanjem mjera odgoja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja maloljetnog počinitelja kaznenog djela utječe na daljnji razvoj njegove ličnosti i jačanje njegove osobne odgovornosti radi suzdržavanja od ponovnog činjenja kaznenih djela, kao i da se utječe na ostale da ne čine kaznena djela*“.

Temeljna načela izvršavanja maloljetničkih sankcija definirana su Zakonom o izvršavanju sankcija izrečenim maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje[11]. Prvo načelo je zaštita ljudskog dostojanstva (čl.5.) koje se odnosi na poštovanje ljudskog dostojanstva, zabrana diskriminacije po bilo kojoj osnovi tijekom izvršavanja sankcije, zabrane mučenja,

[9] Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.*
[10] Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.*
[11] Zakon o izvršavanju sankcija izrečenim maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje, *Narodne Novine, 133/12.*

zlostavljanja ili ponižavanja. Drugo načelo je zaštita osobnih i imovinskih prava i interesa (čl.6.) koje propisuje kako će tijekom izvršavanja sankcije nadležni centar za socijalnu skrb poduzeti mjere radi zaštite dobrobiti osobnih i imovinskih prava i interesa maloljetnika. Sljedeće načelo odnosi se na programiranje izvršavanja (čl.7.) koje propisuje kako se izvršavanje sankcija temelji na pojedinačnom programu postupanja s maloljetnikom koji je u najvećoj mogućoj mjeri prilagođen procijenjenim kriminogenim rizičnim čimbenicima. U ovom članku očituje se praktična primjena ranije opisanog koncepta kriminogenih rizika i potreba, te kako je hrvatsko zakonodavstvo prepoznalo važnost takve sveobuhvatne procjene maloljetnika. Posljednje načelo je priprava za otpuštanje (čl.8.) u kojem se propisuje pravodobno osiguravanje priprave maloljetnika za otpuštanje nakon zavodske odgojne mjere ili maloljetničkog zatvora.

4.3. Maloljetničke sankcije

Kao što je i u prethodnom tekstu spomenuto, sankcije koje se mogu izreći maloljetnicima za počinjena kaznena djela jesu odgojne mjere, maloljetnički zatvor te sigurnosne mjere.

4.3.1. Odgojne mjere

Odgojne mjere najčešće su izricane maloljetničke sankcije, a obuhvaćaju širok spektar intervencija, od onih blažih koje se provode u zajednici pa sve do institucionalnih. Vrste odgojnih mjera određene su u članku 7. Zakona o sudovima za mladež[12] i postoji sedam odgojnih mjera, a to su:

1) sudski ukor,
2) posebne obveze
3) pojačana briga i nadzor,
4) pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi,
5) upućivanje u disciplinski centar,
6) upućivanje u odgojnu ustanovu,

[12] Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.*

7) upućivanje u odgojni zavod,

8) upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu.

Unutar odgojnih mjera, Zakon o sudovima za mladež razlikuje šesnaest posebnih obveza koje sud može izreći maloljetniku, a to su redom:

1) da se ispriča oštećeniku,
2) da prema vlastitim mogućnostima popravi štetu nanesenu kaznenim djelom,
3) da redovito pohađa školu,
4) da ne izostaje s radnog mjesta,
5) da se osposobljava za zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i sklonostima,
6) da prihvati zaposlenje i u njemu ustraje,
7) da raspolaže prihodima uz nadzor i savjet voditelja odgojne mjere,
8) da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili u poslove komunalnog ili ekološkog značenja,
9) da se suzdrži od posjećivanja određenih lokala, odnosno priredaba i kloni društva određenih osoba koje na njega štetno utječu,
10) da se, uz suglasnost maloljetnikova zakonskog zastupnika, podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti,
11) da se uključi u pojedinačni ili skupni psihosocijalni tretman u savjetovalištu za mlade,
12) da sudjeluje na tečajevima za stručno osposobljavanje,
13) da bez posebnog odobrenja centra za socijalnu skrb ne može trajnije napustiti mjesto prebivališta ili boravišta,
14) da se radi provjere znanja prometnih propisa uputi u nadležnu ustanovu za osposobljavanje vozača,
15) da se ne približava ili da ne uznemirava žrtvu,
16) druge obveze koje su primjerene s obzirom na počinjeno kazneno djelo, osobne i obiteljske prilike maloljetnika.

Prilikom izbora odgojne mjere sud će uzeti u obzir sve okolnosti, kao što su maloljetnikova dob, povijest činjenja kaznenih djela, pobude i okolnosti u kojima je djelo počinjeno i slično, kako bi se izabrala odgojna mjera kojom će se najbolje ostvariti svrha

odgojnih mjera (čl.8. ZSM). Proces i tijek izvršavanja svake odgojne mjere opisan je u *Zakonu o izvršavanju sankcija izrečenim maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje* te u *Pravilniku o načinu izvršavanja odgojnih mjera – posebne obveze, upućivanje u disciplinski centar, pojačana briga i nadzor, pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanje u odgojnu ustanovu i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu* koji detaljnije propisuje određene odredbe poput koje su pravne osobe koje mogu provoditi odgojne mjere, nadležnost i sredstva i slično[13].

4.3.2. Maloljetnički zatvor

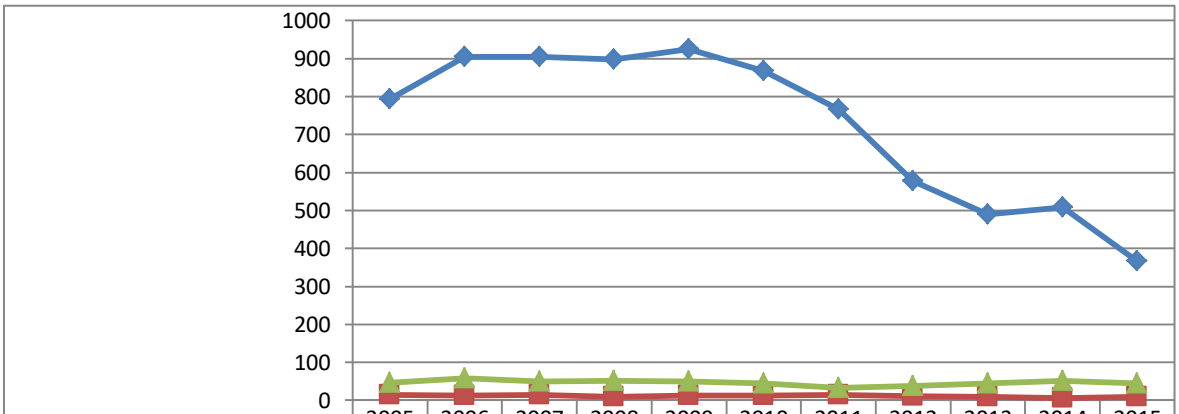
Posebnost maloljetničkog zatvora očituje se u tome što se maloljetnički zatvor može izreći samo starijem maloljetniku za kazneno djelo za koje je u zakonu propisana kazna zatvora tri godine ili teža kazna kad zbog naravi djela i okolnosti ne bi bilo opravdano izreći odgojnu mjeru (čl. 24. ZSM). Maloljetnički zatvor ne može biti kraći od šest mjeseci ni dulji od pet godina, jedino ako je za kazneno djelo propisana kazna dugotrajnog zatvora ili za stjecaj dvaju ili više djela za koja je propisana zatvorska kazna duža od deset godina, maloljetnički zatvor može trajati do deset godina (čl. 25. ZSM). Zakon o sudovima za mladež ostavlja sudu mogućnost pridržaja izricanja maloljetničkog zatvora (čl. 28. ZSM). Drugim riječima, sud može izreći da je maloljetnik kriv za određeno kazneno djelo i istodobno pridržati izricanje maloljetničkog zatvora, ukoliko smatra da se samim izricanjem krivnje može utjecati na počinitelja u smjeru odvraćanja od činjenja kaznenih djela. Uz pridržaj, maloljetniku mogu biti izrečene odgojne mjere pojačanog nadzora, upućivanja u disciplinski centar i jednu ili više posebnih obveza koje ne mogu trajati dulje od vremena provjeravanja (čl. 28.st.1 ZSM). Vrijeme provjeravanja ne može biti kraće od jedne ni dulje od tri godine, te ako u tom vremenskom razdoblju maloljetnik počini novo kazneno djelo ili se protivi provođenju odgojnih mjera, sud može naknadno izreći maloljetnički zatvor (čl.28.st.2 ZSM). Proces i tijek izvršavanja maloljetničkog zatvora opisan je u Zakonu o izvršavanju sankcija izrečenim maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje.

[13] Pravilnik o načinu izvršavanja odgojnih mjera – posebne obveze, upućivanje u disciplinski centar, pojačana briga i nadzor, pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanje u odgojnu ustanovu i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu, *Narodne novine, 141/11.*

4.3.3. Sigurnosne mjere

Prema maloljetniku sud može uz odgojne mjere ili maloljetnički zatvor izreći i sigurnosne mjere. Maloljetniku ne mogu biti izrečene sigurnosne mjere kojima mu se onemogućava obavljanje djelatnosti ili kojima se nalaže udaljenje iz zajedničkog kućanstva (čl.31. ZSM). Izvršavanje sigurnosnih mjera opisano je u Zakonu o izvršavanju sankcija izrečenim maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (2015) odgojne mjere su najčešće izricane sankcije prema maloljetnicima za razdoblje od 2006. do 2015. godine, zatim slijedi pridržaj maloljetničkog zatvora, te na posljednjem mjestu, kao najrjeđe izricana sankcija nalazi se maloljetnički zatvor, što je vidljivo na Slici 1.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ODGOJNE MJERE	794	904	904	897	925	867	766	577	490	508	366
MALOLJETNIČKI ZATVOR	14	12	14	9	12	13	15	11	10	5	9
PRIDRŽAJ MLT. ZATVORA	47	58	50	52	50	45	33	38	45	51	45

Slika 1: Grafički prikaz zastupljenosti osuđenih maloljetnih osoba prema izrečenim sankcijama od 2005. do 2015. godine (prema podacima Državnog zavoda za statistiku, 2015)

Ovi podaci u skladu su s prethodno navedenim smjernicama za maloljetničko pravosuđe, koje govore kako *„zatvaranje maloljetnika u instituciju kao što je maloljetnički zatvor treba biti posljednja opcija“*. Također, uvidom u zakonske odredbe vezane uz postupanje prema maloljetnicima, primjetno je kako je hrvatsko zakonodavstvo usmjereno na izbjegavanje institucionalizacije maloljetnika, na način da sam zakon nudi pregršt izvaninstitucionalnih odgojnih mjera koje se mogu izreći maloljetnicima. Iako postoje mnoga ograničenja vezano uz izvršavanje odgojnih mjera u manjim zajednicama (manji gradovi i općine), vidljivo je kako je bez obzira na to, dobrobit maloljetnika i izbjegavanje izricanja

institucionalnih sankcija na prvom mjestu. Jednako tako, naše zakonske odredbe, odnosno ponuđene sankcije u skladu su s navedenim načelima maloljetničkog pravosuđa, ali i „stupnjevane“ obzirom na počinjeno kazneno djelo i osobne prilike maloljetnika. Nadovezujući se na ovakve temelje dane u samom ZSM – u, cijeli kazneni postupak također je orijentiran prema što većoj dobrobiti maloljetnika, ali je i fleksibilan, kao što je i prethodno naglašeno da je potrebna fleksibilnost u postupanju prema maloljetniku.

4.4. Glavne značajke kaznenog postupka prema maloljetniku

Kazneni postupak prema maloljetnicima uređen je Zakonom o sudovima za mladež (čl. 48 do čl. 93), a on se primjenjuje prema osobama koje su u doba počinjenja djela navršile četrnaest godina, a nisu navršile dvadeset i tri godine života[14]. Kazneni postupak vodi se pred sudom za mladež kao nadležnim sudom za postupanje prema maloljetnicima, kako je propisano ZSM – om. Ključnu ulogu u kaznenom postupku prema maloljetnicima ima sudac za mladež, čija se nadležnost proteže kroz sve stadije kaznenog postupka prema maloljetnicima (Carić i Kustura, 2010a), od samog početka pa sve do kraja postupka i izvršenja sankcija.

Za hrvatsko maloljetničko pravosuđe karakteristična su nastojanja da se maloljetnički predmeti u što većoj mjeri rješavaju izvan suda. Cilj je da se izbjegne stigmatizacija maloljetnika. U velikom broju slučajeva primjenjuje se načelo svrhovitosti (oportuniteta), odnosno kazneni postupak se ne pokreće prema maloljetniku ili se pokrenuti postupak obustavlja, ako se svrha kaznenopravnog postupka prema maloljetniku može ispuniti i bez pokrenutog ili završenog postupka. Pravni temelj za primjenu načela svrhovitosti nalazi se u Pekinškim pravilima i u Konvenciji o pravima djeteta (Carić i Kustura, 2010a). Zakon o sudovima za mladež omogućava primjenu načela svrhovitosti u svim stadijima kaznenog postupka prema maloljetniku (Carić, 2006), ukoliko se takva odluka ukaže svrhovitom.

Zaštitni model hrvatskog maloljetničkog pravosuđa vidljiv je u nekim od općih obilježja kaznenog postupanja, kao što su upoznavanje ličnosti maloljetnika i njegovih prilika koji su važni za donošenje niza odluka od samog početka postupka pa sve do kraja tretmana

[14] Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.*

maloljetnika. Primjerice, odluka o primjeni načela svrhovitosti bilo da ju donosi državni odvjetnik, sudac za mladež ili vijeće za mladež ne može biti donesena ako se ne raspolaže s dovoljno informacija koje se odnose na ličnost maloljetnika, te informacije o njegovim osobnim, obiteljskim i socijalnim prilikama (Carić i Kustura, 2010a). Drugim riječima, za donošenje bilo koje odluke vezane uz maloljetnika, državni odvjetnik ili sudac za mladež moraju raspolagati s dovoljno podataka o maloljetniku i o njegovim prilikama.

Iz svih prethodno navedenih zakonskih osnova te značajki kaznenog postupka vidljivo je kako je maloljetničko pravosuđe u Hrvatskoj tretmanski usmjereno. Drugim riječima, više je usmjereno na rehabilitaciju; briga i zaštita maloljetnika je na prvom mjestu, briga o što manjoj stigmatizaciji maloljetnika tijekom čitavog postupka, individualizirani pristup svakom maloljetniku tijekom cijelog postupka i prilikom odabira sankcije. Retributivni, odnosno kažnjavajući aspekt u hrvatskom maloljetničkom pravosuđu nije „vodeća struja“ postupanja prema maloljetnicima, kao što je to slučaj u nekim zemljama svijeta.

4.5. Organi u kaznenopravnom postupku prema maloljetniku i njihova suradnja

Kaznenopravni postupak prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela je relativno složen, kao i zakonska regulativa oko načina izvršavanja sankcija (Ricijaš, 2012). Institucije koje čine okosnicu i osnovne elemente kaznenopravnog procesa za maloljetne počinitelje kaznenih djela jesu policija, državno odvjetništvo, sud i centri za socijalnu skrb.

Policija je prva institucija koja dolazi u dodir s maloljetnikom koji je počinio kazneno djelo. Ona provodi istragu, prvu procjenu te odlučuje o podizanju kaznene prijave (Ricijaš, 2012). Izvide kaznenih djela u postupku prema maloljetniku provode policijski službenici za mladež ili drugi policijski službenici ako zbog okolnosti slučaja ne mogu postupati policijski službenici za mladež (čl.69 ZSM–a).

Državno odvjetništvo odlučuje postoji li osnova za vođenje kaznenog postupka prema maloljetniku, te hoće li kaznena prijava biti odbačena ili će se nastaviti s daljnjim postupanjem te pokreće kazneni postupak za kaznena djela (čl. 70 ZSM–a). Ukoliko kaznena prijava nije odbačena, postoje dvije mogućnosti. Prva je da državno odvjetništvo ima mogućnost primijeniti načelo uvjetovanog oportuniteta (načelo svrhovitosti), odnosno da

pod uvjetom da maloljetnik izvrši određene mu obveze, ne pokreće kazneni postupak (čl. 71 i čl. 72 ZSM–a), te se nadzor nad izvršavanjem definiranih obveza povjerava centrima za socijalnu skrb. U drugom slučaju, državno odvjetništvo šalje prijedlog predsjedniku vijeća za mladež na sudu, te on ukoliko procijeni da postoji osnova za vođenje postupka, određuje sjednicu vijeća (čl.83 ZSM-a). Na sjednicama vijeća i raspravama prisustvuje i predstavnik centra za socijalnu skrb.

Centri za socijalnu skrb imaju svojevrsnu središnju ulogu i funkciju u kaznenopravnom procesu, jer su uključeni u cijeli postupak od samih početaka (Kovačević, 2013) te komuniciraju sa svim institucijama uključenim u kaznenopravni postupak prema maloljetniku, a imaju i veliku ulogu u izvršavanju sankcija izrečenim maloljetnicima. Od centara za socijalnu skrb traže se izvješća o specifičnim okolnostima, izvješća o provedbi odgojnih mjera u prethodnom postupku, dok kod izvršavanja alternativnih sankcija ima obvezu programiranja izvršavanja svih mjera (ChildONEurope, 2013; Ricijaš, 2012). Carić i Kustura s Pravnog fakulteta u Splitu 2009. godine anketirali su 48 sudaca za mladež Općinskih i Županijskih sudova. Jedno od pitanja unutar ankete bilo je u kojoj mjeri surađuju s centrima za socijalnu skrb vezano uz prikupljanje podataka o ličnosti i prilikama maloljetnika. U tri četvrtine slučajeva, prikupljanje tih podataka povjeravali su centru za socijalnu skrb samostalno ili u suradnji centara i stručnog suradnika na sudu. Također, upitani su o zadovoljstvu dobivenih izvješća. Suci za mladež su prema anketiranju u većini slučajeva zadovoljni izvješćima centara (75% ispitanih sudaca), dok je njih 20% izjavilo kako bi izvješća mogla biti i bolja (Carić i Kustura, 2010a).

Iz svega navedenog vidi se kako su ove tri institucije (centri za socijalnu skrb, državna odvjetništva i sudovi) u stalnoj komunikaciji tijekom cijelog kaznenopravnog postupka prema maloljetniku, te tijekom postupka moraju surađivati. Iz tih razloga javila se potreba za istraživanjem njihove percepcije funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa u Hrvatskoj. Glavni razlog za istraživanje ove teme leži u tome da je potrebno dobiti informacije o tome kako stručnjaci koji neposredno rade na provođenju propisanih zakonskih odredbi percipiraju maloljetničko pravosuđe. Dobivene informacije o dobrim i kvalitetnim aspektima zakona i postupka prema maloljetniku mogu nam poslužiti kao primjer dobre prakse i sukladno tome, unaprijediti rad stručnjaka i pokušati „izjednačiti“ mogućnosti za primjenu svih sankcija u svim dijelovima Hrvatske. S druge strane, identificiranjem onih aspekata na kojima stručnjaci

nailaze na poteškoće prilikom njihove primjene, dobivamo vrijedne informacije o područjima na kojima svi stručnjaci i znanstvenici trebaju raditi i na kojima treba temeljiti daljnja istraživanja s ciljem što kvalitetnijeg postupanja prema maloljetnicima.

U nastavku ovog rada prikazani su rezultati istraživanja percepcije funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa provedenog među zaposlenicima državnih odvjetništava, sudova te centara za socijalnu skrb. Dobiveni rezultati predstavljaju temelj za unaprjeđivanje funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa, a s druge strane pokazatelj su koje aspekte je potrebno dodatno istražiti u daljnjim znanstvenim istraživanjima.

5. PRIKAZ ISTRAŽIVANJA

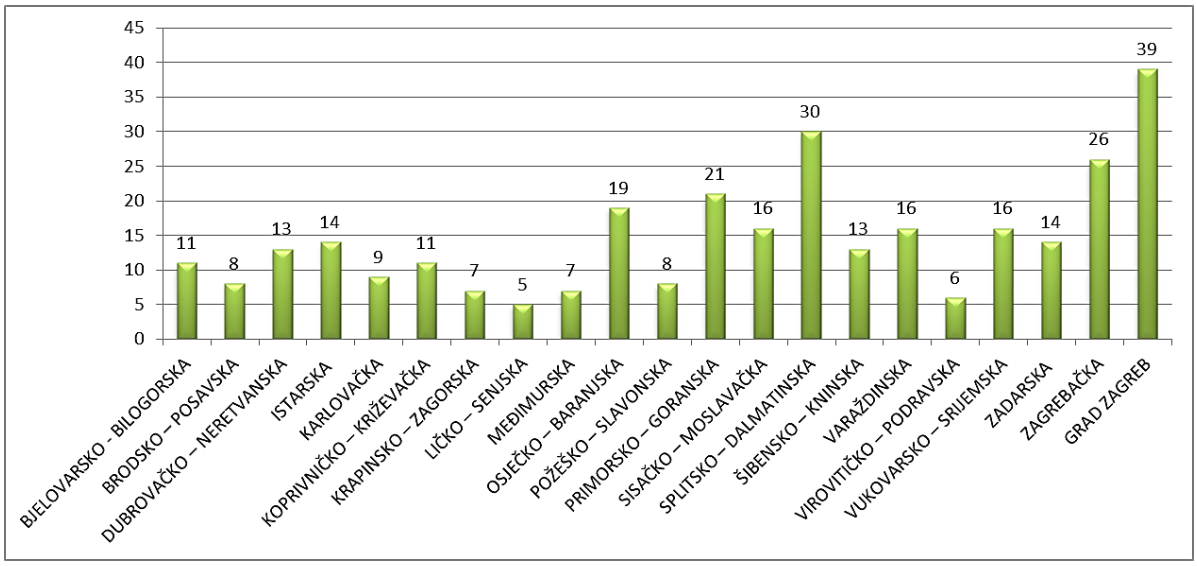
5.1. Ciljevi istraživanja

Opći cilj ovog istraživanja je istražiti percepciju funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa iz perspektive stručnjaka u tri ključne institucije koje čine okosnicu maloljetničkog kaznenopravnog sustava - stručnjaci iz centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež. Specifični ciljevi su utvrditi u kojoj su mjeri stručnjaci zadovoljni funkcioniranjem maloljetničkog pravosuđa, te istražiti eventualne razlike u percepciji ispitanika s obzirom na vrstu institucije u kojoj rade.

5.2. Uzorak ispitanika

Istraživanje je provedeno na uzorku zaposlenika općinskih i županijskih sudova, centara za socijalnu skrb, te općinskih i županijskih državnih odvjetništava iz svih županija u Hrvatskoj. U istraživanju je sudjelovalo ukupno N=473 ispitanika, no prilikom obrade podataka, uzorak je bio nešto manji, ukupno N=309 ispitanika, jer u obzir nisu uzimani ispitanici koji nisu ispunili upitnik do kraja. Iz toga slijedi da uzorak ispitanika čini n=129 (41.7%) zaposlenika centara za socijalnu skrb, n=67 (21.7%) zaposlenika u općinskim državnim odvjetništvima, n=31 (10%) zaposlenik u županijskim državnim odvjetništvima, n=54 (17.5%) zaposlenika na općinskim sudovima, te n=28 (9.1%) zaposlenih na županijskim sudovima.

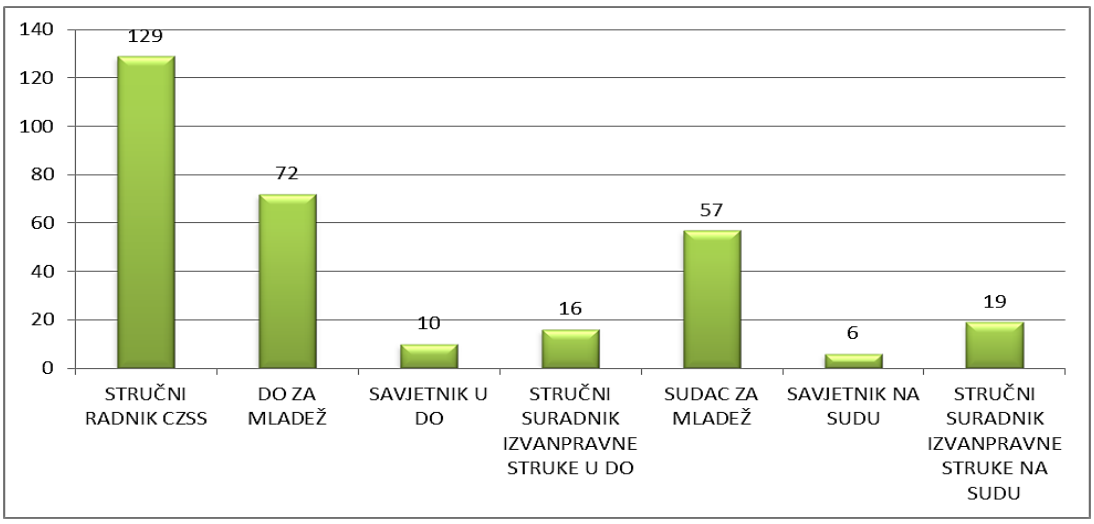
Najviše ispitanika, njih 39 (12.6%) dolazi iz Grada Zagreba, potom iz Splitsko–dalmatinske županije (N=30; 9.7%), dok je najmanje ispitanika iz Virovitičko–podravske županije (N=6; 1.9%), te iz Ličko–senjske županije (N=5; 1.6%). Distribucija sudionika istraživanja s obzirom na županiju iz koje dolaze, prikazana je na Slici 2.

Slika 2: Grafički prikaz zastupljenosti sudionika istraživanja prema županiji iz koje dolaze

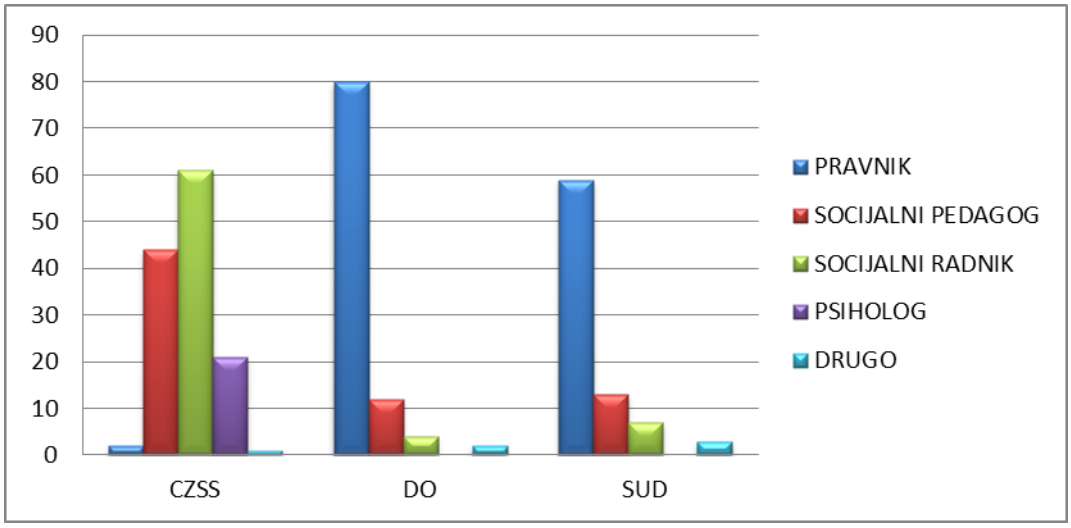
Ukoliko gledamo uzorak ispitanika prema njihovoj struci, najviše ispitanika jesu pravnici i to njih 141, što čini 45.6% uzorka. Zatim slijede socijalni radnici (N=72; 23.3%), pa socijalni pedagozi (N=69; 22.3%), psiholozi 21 (N=21; 6.8%) te ostale struke kojih je ukupno 6 (1.9%).

Najveći broj ispitanika zaposlen je na funkciji stručnog suradnika centra za socijalnu skrb i to njih 129 (41.7%), zatim slijede državni odvjetnici za mladež, kojih je 72 (23.3%), suci za mladež kojih je 57 (18.4%), dok je najmanje savjetnika na sudu, njih svega 6, što čini 1.9% uzorka. Na Slici 3 prikazan je broj ispitanika prema funkciji zaposlenja.

Slika 3: Grafički prikaz zastupljenosti ispitanika prema funkciji zaposlenja

S obzirom da je jedan od glavnih kriterija u ovom radu ustanova zaposlenja, provjerili smo zastupljenost pojedinih struka s obzirom na to rade li u okviru centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava ili, pak, sudova (Slika 4). Očekivano, na sudovima i u državnim odvjetništvima zaposleno je najviše pravnika, dok iznenađuje kako u tim institucijama nije zaposlen nijedan psiholog. U centrima za socijalnu skrb najveći broj zaposlenika čine socijalni radnici. Socijalni pedagozi zastupljeni su u sve tri institucije, dok ih je najviše zaposlenih u centrima za socijalnu skrb.

Slika 4: Grafički prikaz zastupljenosti pojedinih struka unutar određene institucije

Prosjek godina staža na poslovima delinkvencije mladih je 11,5 godina (SD=9.208), no treba uzeti u obzir kako je raspon zaista velik - od onih koji na tim poslovima rade manje od godinu dana, do onih koji na poslovima delinkvencije mladih rade čak 40 godina.

5.3. Instrumentarij

Istraživanje je provedeno putem on-line anketnog upitnika pri čemu su postojale tri verzije upitnika, posebno za centre za socijalnu skrb, državna odvjetništva te sudove. Upitnik je sadržavao tri ključna područja: (1) opći podaci, (2) pitanja o percepciji funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa, te ovisno o instituciji iz koje dolaze, (3) pitanja o kvaliteti i zadovoljstvu međuresorne suradnje tih triju institucija. Za ostvarivanje ciljeva ovog rada, korištena su prva dva dijela upitnika, odnosno opća pitanja te pitanja o percepciji funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa koja su bila istovjetna za sve ustanove.

Kroz **pitanja o općim podacima** o sudionicima istraživanja prikupljeni su podaci o instituciji zaposlenja, županiji iz koje dolaze, struci i funkciji zaposlenja ispitanika, godinama staža na poslovima maloljetničke delinkvencije te udjelu mjesečnih poslova vezanih uz maloljetničku delinkvenciju.

Pitanja o percepciji funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa podijeljena su u četiri potkategorije. Prva potkategorija pitanja odnosi se na ***zadovoljstvo načelima maloljetničkog pravosuđa.*** Druga potkategorija odnosi se na ***zadovoljstvo sadržajem zakonskih propisa*** vezano uz intervencije i postupanje prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela. Ispitanicima se nudi izbor da na ljestvici od 0 (koja označava potpuno nezadovoljstvo) do 5 (koja označava potpuno zadovoljstvo) ocijene zadovoljstvo načelima maloljetničkog pravosuđa i zadovoljstvo sadržajem zakonskih propisa. Također, svako pitanje daje mogućnost ispitaniku da obrazloži svoj odgovor. Zatim slijede zadnje dvije potkategorije koje se odnose na ***zadovoljstvo kvalitetom izricanja*** i na ***zadovoljstvo kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija.*** Na pitanja unutar posljednje dvije potkategorije, ispitaniku je dana mogućnost da na ljestvici od 0 (nemogućnost procjene) do 5 (potpuno zadovoljstvo) procijene vlastito zadovoljstvo izricanjem i izvršavanjem maloljetničkih sankcija. Kao i u prethodnim pitanjima, ispitanicima je dana mogućnost da uz svako pitanje daju svoj komentar ili obrazloženje.

5.4. Način prikupljanja podataka

Podaci su prikupljani unutar istraživanja koje je provelo *Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog postupka i izvršavanja maloljetničkih sankcija* koje djeluje pri Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske, a čiji su članovi mentori ovog rada, doc.dr.sc. Dora Dodig Hundrić i izv.prof.dr.sc. Neven Ricijaš, koji je i voditelj istraživanja. Podaci su prikupljani on–line putem (LimeSurvey), a linkovi na upitnike distribuirani su među zaposlenike centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava te sudova tijekom studenog i prosinca 2015. godine. Ispunjavanje upitnika bilo je u potpunosti anonimno.

5.5. Metode obrade podataka

Podaci su obrađivani metodom deskriptivne statistike gdje su izračunate vrijednosti aritmetičkih sredina, standardnih devijacija, te najmanjeg i najvećeg rezultata. Također, svi podaci testirani su Kolmogorov–Smirnovim testom za testiranje normalnosti distribucije. Kolmogorov-Smirnov test pokazuje da je statistički značajan na svim testiranim varijablama, što znači da distribucija značajno odstupa od normalne. Isto potvrđuje i rigorozniji Shapiro-Wilkov test. Napravljena je i vizualna analiza histograma koja je potvrdila kako distribucija nije normalna. S obzirom na to, korištene su neparametrijske metode obrade podataka, a to su Kruskal–Wallis test, te Mann–Whitney test.

6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA

Rezultati istraživanja biti će prikazani na način da će prvo biti prikazani rezultati vezani uz opću percepciju maloljetničkog pravosuđa iz perspektive zaposlenika svih triju institucija odnosno na razini cijelog uzorka. Potom su prikazani rezultati analiza koje su imale za cilj utvrditi postoje li razlike u percepciji različitih aspekata maloljetničkog pravosuđa od strane zaposlenika pojedinih institucija.

6.1. Opća percepcija maloljetničkog pravosuđa

S obzirom da su upravo centri za socijalnu skrb, državna odvjetništva i sudovi glavni dionici pravosudnog postupka prema maloljetniku, prije svega smo željeli istražiti kako oni doživljavaju maloljetničko pravosuđe. Istraženi su različiti aspekti, počevši od načela maloljetničkog pravosuđa i zakonskih propisa do kvalitete izricanja i izvršavanja maloljetničkih sankcija. U nastavku su prikazani rezultati za svaki od spomenutih aspekata.

6.1.1. *Percepcija načela maloljetničkog pravosuđa*

Prvi dio koji je ispitivan je zadovoljstvo ispitanika načelima maloljetničkog pravosuđa. Ispitanici su za svako načelo mogli dati odgovor na skali od 1 do 5, odnosno od izražavanja potpunog nezadovoljstva (1) do izražavanja potpunog zadovoljstva načelima maloljetničkog pravosuđa (5). Za svaki odgovor ispitanicima je dana mogućnost da obrazlože svoju „ocjenu“ koju su dali pojedinom načelu te da ju kvalitativno obogate.

Tablica 1: Deskriptivni prikaz distribucije odgovora ispitanika (N=309) na Upitniku zadovoljstva načelima maloljetničkog pravosuđa

Koliko ste zadovoljni s…						
		Uopće nisam zadovoljan	**Uglavnom nisam zadovoljan**	**Niti zadovoljan niti nezadovoljan**	**Uglavnom sam zadovoljan**	**U potpunosti sam zadovoljan**
Hitnosti postupanja	N	14	56	77	148	14
	%	4.5	18.1	24.9	47.9	4.5
Pravovremenosti postupanja	N	10	59	96	129	15
	%	3.2	19.1	31.1	41.7	4.9

Primjenom načela postupnosti	N	2	13	84	179	31
	%	0.6	4.2	27.2	57.9	10
Primjenom načela promjenjivosti sankcija	N	5	33	96	146	29
	%	1.6	10.7	31.1	47.2	9.4

Gledajući frekvencije odgovora ispitanika (Tablica 1) kada je riječ o njihovom zadovoljstvu svim načelima, vidimo da je više od polovice njih uglavnom ili u potpunosti zadovoljno primjenom svih načela. No, ne smijemo zanemariti niti činjenicu da je 18.1% ispitanika uglavnom nezadovoljno, dok je 4.5% njih u potpunosti nezadovoljno načelom hitnosti postupanja. Ukoliko pogledamo kvalitativni dio odgovora, vidimo da ispitanici navode kako su glavni izvori nezadovoljstva ovim načelom u tome što u velikom broju slučajeva potrebna dokumentacija nije dostavljena pravovremeno, kako se zbog neadekvatne podjele poslova i prekapacitiranosti u određenim institucijama jako dugo čeka na reagiranje, što dovodi do toga da se neki postupci vode i po nekoliko godina što povećava rizik od počinjenja drugih, moguće i težih kaznenih djela.

Slični su rezultati i kod zadovoljstva načelom pravovremenosti postupanja. Njih 19.1% je uglavnom nezadovoljno, dok je njih 3.2% u potpunosti nezadovoljno ovim načelom. Uvidom u kvalitativni dio odgovora vidimo da su ispitanici davali slične odgovore kao i na pitanje vezano uz hitnost postupanja. Uglavnom navode kako postupci predugo traju i kako se time dovodi u pitanje pravovremenost postupanja s obzirom na protek vremena od počinjenja djela, ali i svrhovitost izrečene sankcije.

Kod preostala dva načela, načelo postupnosti i načelo promjenjivosti sankcije, vrlo mali broj ispitanika je u potpunosti ili uglavnom nezadovoljan, njih oko 10%.

Ispitanici su većinom zadovoljni načelima maloljetničkog pravosuđa što navodi na zaključak kako je riječ o korisnim načelima koja promiču dobrobit maloljetnika. Nezadovoljstvo ispitanika načelom hitnosti te načelom pravovremenosti postupanja ne proizlazi iz njihovog nezadovoljstva samim načelom, već je glavni uzrok nezadovoljstva prekapacitiranost stručnjaka što rezultira kašnjenjem u dostavljanju potrebne dokumentacije. Ti podaci nam govore kako u tom području postoji potreba za unaprjeđenjem i boljom raspodjelom poslova stručnjaka, kako bi svi znali koji su njihovi zadaci i kako bi što brže bili obavljeni.

6.1.2. *Zadovoljstvo sadržajem zakonskih propisa*

Nakon što smo istražili u kojoj su mjeri ispitanici zadovoljni načelima maloljetničkog pravosuđa, usmjerili smo se na njihov doživljaj sadržaja zakonskih propisa vezanih uz oportunitet, izbor odgojnih mjera u zajednici i onih institucionalnih, izricanje maloljetničkog zatvora i sigurnosnih mjera. Kao i kod načela, ispitanici su mogli na skali od 1 (potpuno nezadovoljstvo) do 5 (potpuno zadovoljstvo) dati svoj odgovor o zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa, a potom su imali mogućnost kvalitativno obrazložiti svoj odgovor.

Tablica 2: Deskriptivni prikaz distribucije odgovora ispitanika (N=309) na Upitniku zadovoljstva sadržajem zakonskih propisa

Koliko ste zadovoljni sadržajem zakonskih propisa oko…						
		Uopće nisam zadovoljan	**Uglavnom nisam zadovoljan**	**Niti zadovoljan niti nezadovoljan**	**Uglavnom sam zadovoljan**	**U potpunosti sam zadovoljan**
Primjene načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta	N	4	8	64	171	62
	%	1.3	2.6	20.7	55.3	20.1
Izbora odgojnih mjera u zajednici	N	1	23	48	187	50
	%	0.3	7.4	15.5	60.5	16.2
Izbora institucionalnih odgojnih mjera	N	2	47	85	149	26
	%	0.6	15.2	27.5	48.2	8.4
Izricanja maloljetničkog zatvora	N	3	16	88	161	41
	%	1.0	5.2	28.5	52.1	13.3
Izricanja sigurnosnih mjera	N	7	33	92	149	28
	%	2.3	10.7	29.8	48.2	9.1

Uvidom u Tablicu 2, jasno je kako su rezultati slični prethodnima, vezanim uz načela. Na svih pet ispitivanih područja više od polovice ispitanika je uglavnom ili u potpunosti zadovoljno sadržajem zakonskih propisa vezanih uz ovih pet područja. Ispitanici u ovom dijelu kao pozitivne stvari navode kako *„primjena uvjetovanog oportuniteta predstavlja osvježenje u pravosudnom sustavu, pogotovo nadopunom i uvođenjem izvansudske nagodbe*“, zatim navode zadovoljstvo zakonskim propisima vezano uz svih pet ispitivanih područja, široku paletu posebnih obveza, kvalitetu PBIN-a, no navode i nedostatak resursa u zajednici.

Ukoliko promatramo frekvencije odgovora koji ukazuju na nezadovoljstvo ispitanika, iz Tablice 2 je vidljivo kako je sa sadržajem zakonskih propisa vezanih uz oportunitet,

izborom odgojnih mjera u zajednici te izricanjem maloljetničkog zatvora manje od 10% ispitanika uglavnom ili u potpunosti nezadovoljno. Ovakav nam rezultat ukazuje na to da su, ako je suditi prema doživljaju ključnih dionika sustava, zakoni vezani uz maloljetničko pravosuđe kvalitetno pisani i konstruirani. Ono što je zanimljivo je da je 15.2% ispitanika uglavnom nezadovoljno, a 0.6% njih u potpunosti nezadovoljno sadržajem zakonskih propisa vezano uz izbor institucionalnih odgojnih mjera. Uvidom u kvalitativni dio odgovora, ispitanici kao glavne izvore nezadovoljstva navode premali broj takvih ustanova, problem malih sredina gdje takve ustanove ne postoje, nejasna diferencijacija tretmana unutar ustanova, te neodređeno trajanje tih mjera – „*smatram da vremensko ograničenje trajanje mjera nije dobro određeno. Zavodske OM se mjere određuju se sudskim rješenjem od 6 mj. do 2. g (zavod do 3.), bez konkretno precizirane duljine trajanja, (mlt. ustvari ne zna koliko je dobio) Bilo bi bolje kada bi sud konkretno odredio trajanje mjere, čak i u maksimalnom traju 2.g (ili 3) uz napomenu da se ista može obustaviti (nagradno) ili zamijeniti blažom, obzirom na ostvarene ciljeve i postignute rezultate. Mnogi štićenici OZ Turopolje, ističu taj problem, navodeći kako bi radije u maloljetnički zatvor, jer tamo barem znaju koliko su dobili, odnosno koliko su dobili“*.

Iz kvantitativnih i kvalitativnih odgovora ispitanika može se donijeti zaključak kako su ispitanici u suštini zadovoljni sadržajem zakonskih propisa vezanim uz ispitivana područja. Područje na kojem ispitanici pokazuju nezadovoljstvo je sadržaj zakonskih propisa vezano uz izbor institucionalnih odgojnih mjera. Uvidom u kvalitativni dio rezultata, jasno je vidljivo kako nezadovoljstvo zapravo proizlazi iz institucionalnih ograničenja, kao što su nedovoljan broj takvih ustanova ili uopće ne postajanje tih ustanova na nekim područjima, ali i iz modaliteta izvršavanja tih odgojnih mjera.

6.1.3. *Zadovoljstvo kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija*

Treći dio koji je ispitivan odnosi se na zadovoljstvo kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija, od posebnih obveza pa sve do sigurnosnih mjera. Ispitanici su kao odgovor na ovo pitanje imali mogućnost odabrati šest opcija, počevši od 0 koja označava nemogućnost procjene ispitanika, te kao i u prethodnim pitanjima, skalu od 1 do 5, odnosno od potpunog

nezadovoljstva do potpunog zadovoljstva kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija. Jednako tako, dana im je mogućnost obrazloženja svakog pojedinog odgovora.

Tablica 3: Deskriptivni prikaz distribucije odgovora ispitanika (N=309) na Upitniku zadovoljstva kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija

Koliko ste zadovoljni kvalitetom izricanja…							
		Uopće nisam zadovoljan	**Uglavnom nisam zadovoljan**	**Niti zadovoljan niti nezadovoljan**	**Uglavnom sam zadovoljan**	**U potpunosti sam zadovoljan**	**Ne mogu procijeniti**
Posebnih obveza	N	5	31	63	166	34	10
	%	1.6	10.0	20.4	53.7	11.0	3.2
Upućivanja u disciplinski centar	N	16	41	96	94	20	42
	%	5.2	13.3	31.1	30.4	6.5	13.6
PBIN kada je provodi Centar	N	3	26	68	148	46	18
	%	1.0	8.4	22.0	47.9	14.9	5.8
PBIN kada je provode vanjski suradnici	N	3	16	82	151	32	25
	%	1.0	5.2	26.5	48.9	10.4	8.1
PBIN uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	N	12	24	91	80	18	84
	%	3.9	7.8	29.4	25.9	5.8	27.2
Upućivanja u odgojnu ustanovu	N	16	29	99	129	19	17
	%	5.2	9.4	32.0	41.7	6.1	5.5
Upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	N	16	26	109	94	15	49
	%	5.2	8.4	35.3	20.4	4.9	15.9
Upućivanja u odgojni zavod	N	15	23	97	115	26	33
	%	4.9	7.4	31.4	37.2	8.4	10.7
Kazne maloljetničkog zatvora	N	7	22	102	90	21	67
	%	2.3	7.1	33.0	29.1	6.8	21.7
Pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	N	2	29	82	135	26	35
	%	0.6	9.4	26.5	43.7	8.4	11.3
Sigurnosnih mjera	N	11	27	112	82	14	63
	%	3.6	8.7	36.2	26.5	4.5	20.4

Uvidom u Tablicu 3, nailazimo na zanimljive rezultate. Što se tiče kvalitete izricanja posebnih obveza, PBIN-a kada je provodi Centar i kada je provode vanjski suradnici te pridržaja kazne maloljetničkog zatvora, više od 50% ispitanika je uglavnom ili u potpunosti zadovoljno kvalitetom njihova izricanja. U tim slučajevima je svega oko 10% ispitanika uglavnom ili u potpunosti nezadovoljno izricanjem tih sankcija, što je i vidljivo iz Tablice 3.

S druge strane, rezultati dobiveni kod kvalitete izricanja upućivanja u disciplinski centar (DC) veoma su šaroliki. Postoji određen broj ispitanika koji su uglavnom (13.3%) ili u potpunosti (5.2%) nezadovoljni kvalitetom izricanja te sankcije. Kao razloge nezadovoljstva navode rijetko izricanje te mjere iz razloga što se predugo čeka na smještaj čime se gubi smisao sankcije. Potom je vidljiv velik postotak ispitanika koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni kvalitetom izricanja upućivanja u DC ili ne mogu procijeniti kvalitetu, a kao objašnjenje navode kako imaju ili premalo iskustva ili se nikada nisu susreli s izricanjem te sankcije i to njih čak 44.7%. Na sličnu situaciju nailazimo i kod zadovoljstva kvalitetom izricanja PBIN-a uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanja u odgojnu i u posebnu odgojnu ustanovu, upućivanja u odgojni zavod te kod izricanja kazne maloljetničkog zatvora gdje je većina ispitanika naznačila kako ili ne može procijeniti kvalitetu ili nije posebno ni zadovoljna ni nezadovoljna kvalitetom izricanja, a koji odgovori opet proizlaze iz nedovoljno ili uopće bez iskustva u susretanju s izricanjem tih sankcija.

Kod uvida u rezultate o zadovoljstvu kvalitetom izricanja sigurnosnih mjera nailazimo na rezultate koji se trebaju vrlo pažljivo interpretirati. Naime, kao što je vidljivo u Tablici 3, njih 36.2% nije niti zadovoljno niti nezadovoljno kvalitetom izricanja, a njih 20.4% ne može procijeniti. Ukupno 31% ispitanika govori kako je uglavnom ili u potpunosti zadovoljno kvalitetom izricanja. Ovakvi podaci nam daju zaključiti kako se sigurnosne mjere ipak izriču u dovoljnoj mjeri, s obzirom da je određen postotak sudionika ovog istraživanja zadovoljan njihovim izricanjem. Kada pogledamo kvalitativni dio odgovora ispitanika na ovo pitanje, vidljivo je kako su svi ispitanici odgovarali kako se sigurnosne mjere gotovo nikad ili jako rijetko izriču. Čak i oni ispitanici koji su uglavnom ili u potpunosti zadovoljni i oni koji su nezadovoljni kvalitetom izricanja, u kvalitativnom dijelu odgovora napominju kako se sigurnosne mjere vrlo rijetko ili nikad ne izriču. To navodi na zaključak kako bi se sigurnosne mjere u većoj mjeri trebale izricati, jer u onim slučajevima u kojima su one izrečene, imaju pozitivni utjecaj i dobru provedbu.

6.1.4. *Zadovoljstvo kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija*

Posljednji dio koji je ispitivan odnosi se na zadovoljstvo kvalitetom izvršavanja različitih maloljetničkih sankcija. Ispitanici su kao odgovor na ovo pitanje imali mogućnost

odabrati šest opcija, počevši od 0 koja označava nemogućnost procjene ispitanika, te kao i u prethodnim pitanjima, skalu od 1 do 5, odnosno od potpunog nezadovoljstva do potpunog zadovoljstva kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija. Jednako tako, dana im je mogućnost obrazloženja svakog pojedinog pitanja.

Tablica 4: Deskriptivni prikaz distribucije odgovora ispitanika (N=309) na Upitniku zadovoljstva kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija

Koliko ste zadovoljni kvalitetom izvršavanja…							
		Uopće nisam zadovoljan	**Uglavnom nisam zadovoljan**	**Niti zadovoljan niti nezadovoljan**	**Uglavnom sam zadovoljan**	**U potpunosti sam zadovoljan**	**Ne mogu procijeniti**
Posebnih obveza	N	5	21	68	165	36	14
	%	1.6	6.8	22.0	53.4	11.7	4.5
Upućivanja u disciplinski centar	N	5	17	97	105	25	60
	%	1.6	5.5	31.4	34.0	8.1	19.4
PBIN kada je provodi Centar	N	3	26	64	159	40	17
	%	1.0	8.4	20.7	51.5	12.9	5.5
PBIN kada je provode vanjski suradnici	N	3	16	73	161	32	24
	%	1.0	5.2	23.6	52.1	10.4	7.8
PBIN uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	N	8	24	76	92	15	94
	%	2.6	7.8	24.6	29.8	4.9	30.4
Upućivanja u odgojnu ustanovu	N	15	36	98	116	18	26
	%	4.9	11.7	31.7	37.5	5.8	8.4
Upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	N	10	26	94	100	10	69
	%	3.2	8.4	30.4	32.4	3.2	22.3
Upućivanja u odgojni zavod	N	17	29	97	107	19	40
	%	5.5	9.4	31.4	34.6	6.1	12.9
Kazne maloljetničkog zatvora	N	12	21	101	78	17	80
	%	3.9	6.8	32.7	25.2	5.5	25.9
Pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	N	2	25	93	107	29	53
	%	0.6	8.1	30.1	34.6	9.4	17.2
Sigurnosnih mjera	N	9	22	109	78	14	77
	%	2.9	7.1	35.3	25.2	4.5	24.9

Analiziramo li rezultate prikazane u Tablici 4, vidimo da je više od 50% ispitanika uglavnom ili u potpunosti zadovoljno kvalitetom izvršavanja posebnih obveza, te PBIN-a kada je provodi Centar i kada je provode vanjski suradnici. Kao objašnjenje zadovoljstva navode

širok spektar posebnih obveza koje su ponuđene, te dobru praksu i suradnju prilikom provođenja PBIN-a.

Zatim se pojavljuju područja gdje je većina ispitanika odgovorilo kako nije niti zadovoljno niti nezadovoljno kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija ili kako ne mogu procijeniti. Jedna od tako procijenjenih odgojnih mjera jest upućivanje u disciplinski centar gdje ispitanici navode kako se ta sankcija rijetko ili nikad ne izriče, a razlog tome navode što u većini mjesta takva institucija niti ne postoji. Ista objašnjenja ispitanici daju i na pitanja vezana uz izvršavanje PBIN-a uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu, upućivanja u odgojni zavod te kod izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora.

Kod rezultata na pitanje o zadovoljstvu kvalitetom izvršavanja upućivanja u odgojnu ustanovu, nailazimo na relativno visok postotak ispitanika koji su uglavnom (11.7%) ili u potpunosti nezadovoljni (4.9%) kvalitetom izvršavanja te sankcije, ali i na visok postotak onih koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni (31.7%). Uvidom u kvalitativni dio odgovora, ispitanici kao najčešće razloge svog nezadovoljstva ističu presporu provedbu, nejasnu diferencijaciju tretmana unutar odgojnih ustanova, manjak mjesta i dugo čekanje na početak izvršavanja te sankcije.

Odgovori na pitanje vezano uz pridržaj kazne maloljetničkog zatvora poprilično su zanimljivi. Relativno je nizak postotak ispitanika koji su uglavnom ili u potpunosti nezadovoljni izvršavanjem ove sankcije (8.7%). No, visok je postotak onih koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni ili koji ne mogu procijeniti (47.3%). Uvidom u njihove kvalitativne odgovore nailazimo na objašnjenje kako su u nemogućnosti govoriti o kvaliteti izvršavanja jer su imali vrlo malo takvih slučajeva, ali u onim slučajevima gdje je započeto izvršavanje pridržaja kazne maloljetničkog zatvora, ispitanici govore o vrlo pozitivnim iskustvima. Iste kvalitativne odgovore daju i ispitanici koji su uglavnom ili u potpunosti zadovoljni izvršavanjem ove sankcije.

Kod sigurnosnih mjera situacija je gotovo jednaka kao i kod zadovoljstva kvalitetom izricanja. Više od polovice ispitanika, njih čak 60.2% navodi kako ne može procijeniti ili nije niti zadovoljno niti nezadovoljno izvršavanjem ove sankcije. Razloge tomu navode kako se ova sankcija vrlo rijetko i gotovo nikad ne izriče, pa tako i ne izvršava.

Prikazom ovih rezultata, stekli smo uvid u općenitu percepciju zaposlenika svih triju institucija koje se bave maloljetničkim pravosuđem. Iz prikaza rezultata vidljivo je kako su ispitanici u najvećoj mjeri zadovoljni izricanjem i izvršavanjem izvaninstitucionalnih odgojnih mjera; posebne obveze, PBIN kada je provode vanjski suradnici ili zaposlenici Centra. S druge strane, postoje odgojne mjere koje ispitanici nisu mogli niti procijeniti jesu li zadovoljni iz razloga što se ne izriču dovoljno, a kad su izrečene, njihovo izvršavanje nije kvalitetno. U kontekstu odgojnih mjera, gledajući podatke Državnog zavoda za statistiku (2015), upravo su upućivanje u disciplinski centar, PBIN uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, te posebna odgojna ustanova, odgojne mjere koje se već dugi niz godina u najmanjoj mjeri izriču. Stoga su dobiveni podaci u ovom istraživanju u skladu sa statističkim pokazateljima. Generalno gledajući, ispitanici su zadovoljni sadržajem zakona i sankcijama koje su im na raspolaganju, dok su u manjoj mjeri zadovoljni provedbom zakona.

No, zanimljivo je istražiti razlikuje se njihova percepcija maloljetničkog pravosuđa s obzirom na instituciju zaposlenja. Drugim riječima, postoje li razlike u percepciji pojedinih aspekata maloljetničkog pravosuđa s obzirom na instituciju u kojoj su zaposleni te je upravo zato to bio sljedeći cilj ovog rada.

6.2. Razlike u percepciji maloljetničkog pravosuđa s obzirom na instituciju zaposlenja

Kao što je prethodno najavljeno, slijede rezultati analiza koje su imale za cilj utvrditi postoje li razlike u percepciji maloljetničkog pravosuđa između zaposlenika različitih institucija. Potrebno je naglasiti kako su se općinska i županijska državna odvjetništva, kao i županijski i općinski sudovi gledali kumulativno. Drugim riječima, nije se ispitivala razlika u percepciji unutar tih institucija, već na općoj razini; razlika između CZSS, sudova te državnih odvjetništava. Na temelju testova provjere normalnosti distribucije, Kolmogorov–Smirnovog i Shapiro–Wilkovog testa te vizualne analize histograma, zaključeno je kako distribucija rezultata odstupa od normalne, te je za daljnju analizu podataka potrebno koristiti neparametrijske testove. Stoga je korišten Kruskal–Wallisov test kojim smo testirali postoje li razlike između ispitanika triju institucija i jesu li one statistički značajne. Nakon toga, kao post–hoc test korišten je Mann–Whitneyev test kojim smo utvrdili između kojih točno

institucija postoje razlike u percepciji različitih aspekata maloljetničkog pravosuđa. Potom smo izračunali efekte tih razlika.

6.2.1. *Razlike u percepciji načela maloljetničkog pravosuđa s obzirom na instituciju zaposlenja*

Rezultati analiza koje su za cilj imale utvrditi razlikuju li se djelatnici centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova u percepciji načela maloljetničkog pravosuđa, prikazani su u Tablici 5.

Tablica 5: Razlike u zadovoljstvu primjene načela maloljetničkog pravosuđa s obzirom na instituciju zaposlenja (Kruskal-Wallisov test i Mann-Whitneyev test)

NAČELO	*USTANOVA*	*M*	*SD*	*PR*	*KW* χ^2	*MWU*	*r*
Hitnost	CZSS	3.39	.930	162.21	13.013**	DO < CZSS** DO < SUD**	0.18 0.24
	DO	3.01	1.00	130.70			
	SUD	3.50	.920	172.69			
Pravovremenost	CZSS	3.29	.947	158.21	17.388***	DO < CZSS** DO < SUD***	0.17 0.30
	DO	2.99	.867	128.96			
	SUD	3.52	.906	181.08			
Postupnost	CZSS	3.72	.649	152.50	9.021*	CZSS < SUD* DO < SUD**	0.14 0.21
	DO	3.57	.837	140.79			
	SUD	3.91	.652	175.92			
Promjenjivost	CZSS	3.57	.883	159.93	5.326	-	-
	DO	3.37	.901	139.41			
	SUD	3.63	.778	165.88			

Legenda: KWχ^2 – Kruskal Wallis test; MWU – Mann Whitney test; r – veličina efekta

Kao što vidimo, jedino za zadovoljstvo načelom promjenjivosti sankcije ne postoje statistički značajne razlike (KWχ^2=5.326; p>.05) u percepciji stručnjaka zaposlenih u različitim institucijama. Točnije, iz prosječnih je vrijednosti njihovih odgovora koje se kreću od srednjih prema višim vrijednostima vidljivo kako su oni uglavnom zadovoljni primjenom ovog načela. Ovakve rezultate potvrđuju i kvalitativni odgovori zaposlenika koji navode kako se ovog načela u pravilu svi pridržavaju i kako postoji kvalitetna komunikacija između svih triju institucija vezano uz promjenu sankcije maloljetniku ukoliko se za to ukaže potreba.

Kada je riječ o načelu hitnosti, vidimo da postoje statistički značajne razlike u percepciji između zaposlenika centara, sudova i državnih odvjetništava (KWχ^2=13.013;

p<.01). Kako bismo utvrdili koje se od tri skupine ispitanika razlikuju, kao post-hoc test proveli smo Mann–Whitneyev test. Rezultati pokazuju kako razlike postoje između državnih odvjetništava i centara za socijalnu skrb, te između državnih odvjetništava i sudova na način da su zaposlenici državnih odvjetništava u manjoj mjeri zadovoljni primjenom načela hitnosti. Efekt razlika, kada je riječ o razlikama između državnih odvjetništava i sudova, je mali (r=0.18), pa stoga ne možemo donositi čvrste zaključke o velikim razlikama između te dvije institucije, no evidentno je kako razlike ipak postoje. U slučaju razlika između državnih odvjetništava i sudova, efekt razlika je nešto veći (r=0.24) te se kreće prema srednjim vrijednostima, no i dalje ne možemo govoriti o velikim razlikama u zadovoljstvu primjene načela hitnosti između zaposlenika tih dviju institucija.

Gledamo li rezultate za načelo pravovremenosti, vidimo da također postoje statistički značajne razlike u percepciji između zaposlenika svih triju institucija (KWχ^2=17.388; p<.001). Mann–Whitneyev test pokazuje kako razlike u percepciji postoje između državnih odvjetništava i centara za socijalnu skrb, te između državnih odvjetništava i sudova na način da su zaposlenici državnih odvjetništava i u ovom slučaju u manjoj mjeri zadovoljni primjenom načela pravovremenosti u odnosu na zaposlenike druge dvije institucije. Efekt razlika između državnih odvjetništava i centara za socijalnu skrb je mali (r=0.17) te stoga moramo biti oprezni u donošenju čvrstih zaključaka. S druge strane, efekt razlika između državnih odvjetništava i sudova je nešto veći, odnosno srednje je vrijednosti (r=0.30) te možemo govoriti o nešto većim razlikama u zadovoljstvu primjene načela pravovremenosti iz perspektive zaposlenika tih dviju institucija.

Kod načela postupnosti vidimo da također postoje statistički značajne razlike u percepciji između zaposlenika svih triju institucija (KWχ^2=9.021; p<.05). Razlike u percepciji postoje između zaposlenika centara za socijalnu skrb i sudova (p<.05), te između zaposlenika državnih odvjetništava i sudova (p<.01). Kao što je to bilo i prethodno slučaj, zaposlenici državnih odvjetništava su u manjoj mjeri zadovoljni primjenom načela postupnosti u odnosu na druge dvije institucije, što možemo iščitati iz aritmetičkih sredina navedenih u Tablici 5. U oba slučaja je efekt razlika mali, stoga ne možemo govoriti o velikim razlikama u percepciji između tih institucija.

Promatrajući srednje vrijednosti na ispitivanim područjima, možemo zaključiti kako su ispitanici uglavnom zadovoljni primjenom načela maloljetničkog pravosuđa. No, primjećujemo kako su zaposlenici državnih odvjetništava generalno manje zadovoljni primjenom načela naspram zaposlenika ostalih dviju institucija, a pogotovo naspram zaposlenika sudova. Kako bismo saznali postoji li poseban razlog takvih razlika u zadovoljstvu između zaposlenika upravo te dvije institucije, pogledali smo u kvalitativni dio odgovora ispitanika zaposlenih u državnim odvjetništvima, te su dobivene vrijedne informacije. Mnogi ispitanici naglašavaju kako do „zastoja", kada je riječ o primjeni načela hitnosti i pravovremenosti, najčešće dolazi zbog dugotrajnih postupaka na sudovima (presporo reagiranje sudaca, protok vremena prije zakazivanja ročišta, nedovoljna brzina postupanja sudova nakon podnesenih prijedloga državnog odvjetništva). Uvidom u kvalitativne odgovore, jasnije je iz kojih razloga su veće razlike u zadovoljstvu načelima maloljetničkog pravosuđa između državnih odvjetništava i sudova.

6.2.2. Razlike u zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa s obzirom na instituciju zaposlenja

Sljedeća tablica prikazuje rezultate analiza koje su imale za cilj utvrditi postoje li razlike u percepciji zaposlenika svih triju institucija vezano uz zadovoljstvo sadržajem zakonskih propisa.

Tablica 6: Razlike u zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa s obzirom na instituciju zaposlenja (Kruskal-Wallisov test i Mann-Whitneyev test)

SADRŽAJ ZAKONSKIH PROPISA	*USTANOVA*	*M*	*SD*	*PR*	*KW* χ^2	*MWU*	*r*
Primjena načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta	CZSS	3.89	.812	154.81	16.036***	CZSS > DO* CZSS < SUD* DO < SUD***	0.13 0.16 0.29
	DO	3.72	.743	133.14			
	SUD	4.13	.750	181.43			
Izbor odgojnih mjera u zajednici	CZSS	3.91	.718	160.59	8.029*	CZSS > DO* DO < SUD**	0.15 0.19
	DO	3.64	.900	136.95			
	SUD	3.99	.711	167.77			
Izbor institucionalnih odgojnih mjera	CZSS	3.55	.819	161.45	5.777	-	-
	DO	3.30	.922	138.45			
	SUD	3.61	.871	164.62			
Izricanje maloljetničkog zatvora	CZSS	3.70	.777	153.02	11.634**	CZSS < SUD* DO < SUD**	0.15 0.24
	DO	3.56	.787	137.57			

	SUD	3.93	.798	178.96			
Izricanje sigurnosnih mjera	CZSS	3.51	.876	155.65	27.693***	CZSS > DO**	0.18
	DO	3.19	.893	124.82		CZSS < SUD**	0.20
	SUD	3.89	.737	190.04		DO < SUD***	0.38

Legenda: KWχ^2 – Kruskal Wallis test; MWU – Mann Whitney test; r – veličina efekta

Vidljivo je kako na svim ispitivanim područjima postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa, osim u zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa vezano uz izbor institucionalnih odgojnih mjera (KWχ^2=5.777; p>.05). Uvidom u kvalitativni dio odgovora, vidljivo je kako su ispitanici bez obzira u kojoj instituciji rade naglašavali nedovoljno smještajnih kapaciteta te nedovoljnu diferencijaciju tretmana, kao što je već u ranijim poglavljima spomenuto. Iz tog razloga ne čudi što po ovom pitanju nema razlika u percepciji između svih triju institucija.

Kada govorimo o zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa vezano uz primjenu načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta, postoji statistički značajna razlika između ispitivanih institucija (KWχ^2=16.036; p<.001). Primjenom Mann–Whitneyevog testa u svrhu post–hoc testa, dobivamo rezultate kako između svih triju institucija međusobno postoji statistički značajna razlika. U ovom slučaju, kao i u prethodnim, zaposlenici državnih odvjetništava u manjoj su mjeri zadovoljni sadržajem zakonskih propisa vezanih uz oportunitet i uvjetovani oportunitet, za razliku od zaposlenika preostalih dviju institucija. No, treba paziti prilikom donošenja zaključaka o veličini razlike iz razloga što je efekt razlike između centara za socijalnu skrb i državnih odvjetništava te između centara i sudova mali, odnosno razlike u njihovom zadovoljstvu postoje, ali nisu velike. Efekt razlike kod državnih odvjetništava i sudova nešto je veći i kreće se prema srednjim vrijednostima, no to i dalje ne upućuje na zaključak kako postoje velike razlike u zadovoljstvu između tih dviju institucija. No, važno je napomenuti i kako su prosječne vrijednosti odgovora zaposlenika svih triju institucija visoke (od 3,89 do čak 4,13) što nam govori da su u velikoj mjeri zadovoljni primjenom ovih načela.

Ukoliko promatramo rezultate vezane uz zadovoljstvo sadržajem zakonskih propisa vezano uz izbor odgojnih mjera u zajednici i izricanje maloljetničkog zatvora, situacija je slična. Promatrajući prosječne vrijednosti, primjetno je kako su sve tri institucije uglavnom zadovoljne zakonskim propisima vezanim uz izbor odgojnih mjera u zajednici (kreću se od

3,64 do 3,99), no i ovdje državna odvjetništva „iskaču“, odnosno u manjoj su mjeri zadovoljni. Slična je situacija i kod zadovoljstva propisima vezanim uz izricanje maloljetničkog zatvora, gdje su sve ispitivane institucije uglavnom zadovoljne, dok su državna odvjetništva u najmanjoj mjeri zadovoljna zakonskim propisima, što nam i pokazuje prosječna vrijednost koja je usporedno s ostalim institucijama najmanja i iznosi 3,56. Provedbom Kruskal–Wallisovog testa vidimo kako postoje statistički značajne razlike u percepciji između institucija, na način da su u oba slučaja zaposlenici državnih odvjetništava u manjoj mjeri zadovoljni sadržajem zakonskih propisa. Mann–Whitneyevim testom kao post-hoc testom došli smo do rezultata kako su na oba ispitivana područja statistički značajne razlike u percepciji između centara za socijalnu skrb i državnih odvjetništava, te između državnih odvjetništava i sudova (Tablica 6). Izračunata je veličina efekta tih razlika te je utvrđeno da je ona relativno mala (kreće se od 0.15 do 0.24) te je ovakve rezultate važno interpretirati s oprezom, odnosno ne treba se zaključivati o postojanju velikih razlika u percepciji između gore navedenih institucija.

Kada je riječ o zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa vezano uz izricanje sigurnosnih mjera, vidimo da postoje statistički značajne razlike u percepciji zaposlenika centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava te sudova (KWχ^2=27.693; p<.001). Daljnje analize pokazuju kako razlike u percepciji postoje između sve tri skupine ispitanika (Tablica 6) na način da su zaposlenici državnih odvjetništava ponovno u manjoj mjeri zadovoljni sadržajem zakonskih propisa, dok su zaposlenici sudova u većoj mjeri zadovoljni, što nam pokazuju i prosječne vrijednosti (kod državnih odvjetništava ona iznosi 3,19; kod sudova 3,89). Izračunate su i veličine efekta razlika, koje su u slučaju razlika između centara za socijalnu skrb i državnih odvjetništava te između centara i sudova male, dok su u slučaju razlika između državnih odvjetništava i sudova efekti razlike srednje veličine.

Možemo zaključiti kako su ispitanici svih triju institucija zadovoljni sadržajem zakonskih propisa, što nam pokazuju i prosječne vrijednosti na ispitivanim područjima koje se kreću od 3,19 do čak 4,13. No, i u ovom slučaju zaposlenici državnih odvjetništava u najmanjoj su mjeri zadovoljni zakonskim propisima na svih pet ispitivanih područja. Uvidom u kvalitativni dio odgovora ispitanika iz državnih odvjetništava, primjetno je kako su zapravo zaposlenici zadovoljni sadržajem zakonskih propisa, a nezadovoljni su samom primjenom i realizacijom (nedostatak resursa u zajednici prilikom provedbe posebnih obveza, nedostatak

odgojnih ustanova u manjim mjestima). Ovakve informacije su nam vrijedne, jer nam govore kako su naše zakonske odredbe i zakoni općenito kvalitetni i dobro pisani, no kada je riječ o provedbi zakona, dolazi do „problema“.

6.2.3. Razlike u zadovoljstvu kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija s obzirom na instituciju zaposlenja

U Tablici 7 prikazani su rezultati analiza koje su imale za cilj utvrditi postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija između zaposlenika centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava te sudova.

Tablica 7: Razlike u zadovoljstvu kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija s obzirom na instituciju zaposlenja (Kruskal-Wallisov test i Mann-Whitneyev test)

KVALITETA IZRICANJA	*USTANOVA*	*M*	*SD*	*PR*	*KW* χ^2	*MWU*	*r*
Posebnih obveza	CZSS	3.36	1.250	146.96	4.415	-	-
	DO	3.56	.874	152.39			
	SUD	3.74	.966	170.77			
Upućivanja u disciplinski centar	CZSS	2.86	1.519	161.72	2.214	-	-
	DO	2.65	1.408	144.67			
	SUD	2.84	1.374	156.77			
PBIN kada je provodi Centar	CZSS	3.38	1.359	149.11	5.684	-	-
	DO	3.71	1.065	171.42			
	SUD	3.43	1.123	144.63			
PBIN kada je provode vanjski suradnici	CZSS	3.31	1.322	150.74	6.231*	DO > SUD*	0.18
	DO	3.60	1.110	171.50			
	SUD	3.23	1.299	141.98			
PBIN uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	CZSS	2.43	1.699	156.09	2.119	-	-
	DO	2.21	1.701	145.71			
	SUD	2.59	1.625	164.38			
Upućivanja u odgojnu ustanovu	CZSS	2.96	1.349	142.62	7.678*	CZSS < SUD**	0.18
	DO	3.21	1.096	154.04			
	SUD	3.48	.984	175.62			
Upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	CZSS	2.63	1.531	149.84	.829	-	-
	DO	2.81	1.404	157.72			
	SUD	2.83	1.447	159.87			
Upućivanja u odgojni zavod	CZSS	2.92	1.477	147.79	2.083	-	-
	DO	3.04	1.457	156.01			

	SUD	3.26	1.153	165.13			
Kazne maloljetničkog zatvora	CZSS	2.46	1.728	146.15	3.157	-	-
	DO	2.71	1.533	156.05			
	SUD	2.91	1.450	167.68			
Pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	CZSS	3.15	1.426	155.17	15.127**	CZSS > DO* CZSS < SUD* DO < SUD***	0.12 0.15 0.29
	DO	2.83	1.429	132.46			
	SUD	3.57	1.111	181.66			
Sigurnosnih mjera	CZSS	2.58	1.545	154.46	6.396*	DO < SUD**	0.18
	DO	2.39	1.419	140.59			
	SUD	2.83	1.624	173.08			

Legenda: KWχ^2 – Kruskal Wallis test; MWU – Mann Whitney test; r – veličina efekta

Promatramo li tablicu, vidimo kako u samo četiri područja postoji statistički značajna razlika u percepciji zaposlenika ispitivanih institucija. U ostalim slučajevima, Kruskal–Wallis test nije značajan, odnosno ne postoji statistički značajna razlika u percepciji zaposlenika kada je riječ o kvaliteti izricanja posebnih obveza, upućivanja u disciplinski centar, PBIN kada je provodi Centar, PBIN uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu, upućivanja u odgojni zavod, te kazne maloljetničkog zatvora. Uvidom u kvalitativne odgovore na ta područja, potvrđuje se ovaj rezultat; odnosno nema velikih razlika u percepciji zaposlenika s obzirom na instituciju zaposlenja. Primjerice, vezano uz posebne obveze, zaposlenici svih triju institucija slažu se kako je ponuđen širok spektar posebnih obveza te kako su zadovoljni njihovim izricanjem. Ukoliko promatramo odgovore vezane uz zadovoljstvo kvalitetom izricanja upućivanja u disciplinski centar, također se zaposlenici svih triju institucija slažu kako se ta mjera rijetko ili gotovo nikad ne izriče, te kako se predugo čeka na smještaj čime se gubi smisao mjere. Ovo (ne)zadovoljstvo potvrđuju i prosječne vrijednosti njihovih odgovora koje se kreću od 2,65 do 2,89. Slična je situacija vezana uz zadovoljstvo izricanja PBIN-a kada je provodi centar za socijalnu skrb gdje su ispitanici svih triju institucija uglavnom zadovoljni (prosječne vrijednosti odgovora su ovdje više i iznose od 3,38 do 3,71). Drugačija je situacija vezana uz zadovoljstvo izricanjem PBIN-a uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi gdje su zaposlenici svih triju institucija u manjoj mjeri zadovoljni, što vidimo i iz aritmetičkih sredina u Tablici 7. Uvidom u kvalitativne odgovore na ovo pitanje, vidimo kako zaposlenici svih triju institucija jednako govore o tome kako se ova sankcija rijetko izriče, te kako u nekim mjestima nema uopće uvjeta za izricanje takve sankcije te je iz tog razloga i općenito zadovoljstvo manje. Kada je riječ o zadovoljstvu

izricanja upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu, također je primjetno kako su zaposlenici svih triju institucija u manjoj mjeri zadovoljni, što potkrepljuju odgovorima kako je Centar za odgoj i obrazovanje „Lug“ jedina takva institucija u Hrvatskoj, što je po mnogim ispitanicima veliki nedostatak, te se iz tog razloga u udaljenijim mjestima ta sankcija rijetko kada izriče. Ispitanici svih triju institucija su na pitanje o zadovoljstvu kvalitetom izricanja upućivanja u odgojni zavod naglašavali kako je ta ustanova previše nalik izvršavanju maloljetničkog zatvora, a što ne bi trebala biti, dok s druge strane neki ispitanici govore o nejasnoj diferencijaciji tretmana između odgojne ustanove i odgojnog zavoda, te se iz tog razloga maloljetnici moguće češće upućuju u odgojnu ustanovu, kao blažu instituciju. Posljednje područje u kojem ne postoji statistički značajna razlika u percepciji zaposlenika jest zadovoljstvo kvalitetom izricanja kazne maloljetničkog zatvora. Ispitanici svih triju institucija su u manjoj mjeri zadovoljni, a kvalitativni dio odgovora nam govori kako velik broj ispitanika u svojoj profesionalnoj karijeri nije nikada ni imao takav slučaj, dok oni koji su imali govore o lošim uvjetima izdržavanja kazne (neadekvatan prostor i sadržaji).

Statistički značajne razlike u percepciji zaposlenika vezano uz izricanje sankcije postoje na četiri ispitivana područja, a to su PBIN kada je provode vanjski suradnici, upućivanje u odgojnu ustanovu, pridržaj kazne maloljetničkog zatvora te izricanje sigurnosnih mjera.

Kada je riječ o zadovoljstvu ispitanika kvalitetom izricanja PBIN-a kada je provode vanjski suradnici, Kruskal–Wallisov test pokazuje kako postoji statistički značajna razlika u percepciji zaposlenika triju ispitivanih institucija ($p<.05$). Točnije, razlikuju se zaposlenici državnih odvjetništava i sudova na razini značajnosti na način da su zaposlenici sudova u manjoj mjeri zadovoljni u odnosu na zaposlenike državnih odvjetništava, što možemo iščitati i iz aritmetičkih sredina u Tablici 7.

Nadalje, statistički značajna razlika u percepciji zaposlenika postoji i kod zadovoljstva kvalitetom izricanja upućivanja u odgojnu ustanovu i to između zaposlenika centara za socijalnu skrb i sudova. Iz aritmetičkih sredina u Tablici 7, vidljivo je kako su zaposlenici centara za socijalnu skrb u manjoj mjeri zadovoljni izricanjem ove sankcije u odnosu na zaposlenike sudova.

Kod pridržaja kazne maloljetničkog zatvora postoji statistički značajna razlika u percepciji zaposlenika svih triju institucija (KWχ^2=15.127; p<.01). Post – hoc test pokazuje kako statistički značajne razlike u percepciji postoje između svih triju institucija na način da su zaposlenici državnih odvjetništava u najmanjoj mjeri zadovoljni izricanjem ove sankcije, dok su zaposlenici sudova u najvećoj mjeri zadovoljni. Takav podatak ne čudi obzirom da je gotovo 45% ispitanika zaposlenih u državnom odvjetništvu odgovorilo kako ovom sankcijom nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni ili da ne mogu procijeniti iz razloga što se ne izriče dovoljno često, dok je njih oko 14% odgovorilo kako ovom sankcijom uglavnom ili u potpunosti nisu zadovoljni jer se izriče bez dodatne odgojne mjere uz nju.

Posljednje područje je zadovoljstvo kvalitetom izricanja sigurnosnih mjera. I ovdje postoje statistički značajne razlike u percepciji zaposlenika i to između zaposlenika državnih odvjetništava i sudova u smjeru da su zaposlenici državnih odvjetništava u manjoj mjeri zadovoljni izricanjem ove sankcije.

Važno je napomenuti kako su izračunate veličine efekta tih razlika za neparametrijsku statistiku, za sva područja na kojima postoji statistički značajna razlika, te je utvrđeno kako su efekti tih razlika mali i kreću se od 0.12 do 0.29, te zbog toga trebamo rezultate interpretirati s dodatnim oprezom, odnosno ne trebamo donositi zaključke o postojanju velikih razlika u percepciji zaposlenika određenih institucija.

Zaključno gledano, zaposlenici svih triju institucija generalno su u manjoj mjeri zadovoljni kvalitetom izricanja većine maloljetničkih sankcija, što vidimo iz prosječnih vrijednosti u Tablici 7, nego što je to bio slučaj kod zadovoljstva načelima i sadržajem zakonskih propisa. Najniže vrijednosti, odnosno najmanje zadovoljstvo kvalitetom izricanja je prilikom izricanja zavodskih odgojnih mjera, kao što su disciplinski centar, PBIN uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova te kazna maloljetničkog zatvora. Uvidom u kvalitativni dio, ispitanici kao najčešći razlog nezadovoljstva naglašavaju nejasnu diferencijaciju tretmana unutar odgojnih ustanova čime se smanjuje izricanje tih sankcija.

6.2.4. Razlike u zadovoljstvu kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija s obzirom na instituciju zaposlenja

U Tablici 8 prikazani su rezultati analiza koje su imale za cilj utvrditi postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija između zaposlenika centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava te sudova.

Tablica 8: Razlike u zadovoljstvu kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija s obzirom na instituciju zaposlenja (Kruskal-Wallisov test i Mann-Whitneyev test)

KVALITETA IZVRŠAVANJA	*USTANOVA*	*M*	*SD*	*PR*	*KW* χ^2	*MWU*	*R*
Posebnih obveza	CZSS	3.37	1.299	146.46	3.454	-	-
	DO	3.58	.930	155.46			
	SUD	3.72	1.010	167.88			
Upućivanja u disciplinski centar	CZSS	2.72	1.695	151.83	.408	-	-
	DO	2.99	1.418	159.17			
	SUD	2.82	1.596	154.99			
PBIN kada je provodi Centar	CZSS	3.35	1.401	148.99	6.884*	CZSS < DO* DO > SUD*	0.13 0.18
	DO	3.80	.837	172.74			
	SUD	3.40	1.110	143.25			
PBIN kada je provode vanjski suradnici	CZSS	3.34	1.343	151.02	6.905*	DO > SUD**	0.19
	DO	3.66	1.074	171.99			
	SUD	3.27	1.248	140.96			
PBIN uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	CZSS	2.31	1.745	152.78	1.035	-	-
	DO	2.28	1.722	151.06			
	SUD	2.51	1.737	163.21			
Upućivanja u odgojnu ustanovu	CZSS	2.91	1.369	149.34	2.162	-	-
	DO	3.06	1.174	152.70			
	SUD	3.16	1.319	166.64			
Upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	CZSS	2.52	1.649	154.20	.107	-	-
	DO	2.62	1.454	153.84			
	SUD	2.59	1.633	157.65			
Upućivanja u odgojni zavod	CZSS	2.83	1.547	153.47	.216	-	-
	DO	2.96	1.308	158.33			
	SUD	2.85	1.415	153.42			
Kazne maloljetničkog zatvora	CZSS	2.26	1.760	146.04	2.718	-	-
	DO	2.65	1.514	164.78			
	SUD	2.48	1.612	157.40			
Pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	CZSS	2.99	1.564	159.79	3.209	-	-
	DO	2.76	1.479	142.27			
	SUD	3.02	1.579	162.68			

Sigurnosnih mjera	CZSS	2.46	1.601	153.31	4.634	-	-
	DO	2.31	1.516	143.72			
	SUD	2.67	1.722	171.13			

Legenda: KWχ^2 – Kruskal Wallis test; MWU – Mann Whitney test; r – veličina efekta

Vidimo kako na samo dva ispitivana područja postoji statistički značajna razlika u percepciji zaposlenika ispitivanih institucija. Na područjima na kojima ne postoji statistički značajna razlika, aritmetičke sredine koje se kreću od 2,26 do 3,72 (Tablica 8) pokazuju nam kako su ispitanici svih triju institucija generalno manje zadovoljni kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija. Uvidom u kvalitativni dio odgovora na tim područjima vidimo kako su ispitanici svih triju institucija uglavnom davali slične odgovore, bili oni u pozitivnom smjeru u smislu zadovoljstva izvršavanjem određenom sankcijom ili u negativnijem smjeru, odnosno u ukazivanju na poteškoće prilikom izvršavanja određenih sankcija. Primjerice, ispitanici svih triju institucija navode zadovoljstvo izvršavanjem posebnih obveza, te komentiraju širok spektar istih unutar kojeg mogu djelovati. S druge strane, ispitanici svih triju institucija u jednakoj mjeri iskazuju manje zadovoljstvo kvalitetom izvršavanja PBIN-a uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi uz obrazloženja kako se ova sankcija ne izriče, pa tako i ne izvršava u dovoljnoj mjeri, te kako u brojnim manjim mjestima nema uvjeta za izvršavanje ove sankcije.

Ukoliko promatramo područja na kojima je Kruskal–Wallisovim testom utvrđeno postojanje statistički značajne razlike u percepciji zaposlenika ispitivanih institucija, to su jedino PBIN kada je provodi centar za socijalnu skrb, te PBIN kada je provode vanjski suradnici i to na razini značajnosti p<.05. Provedbom Mann–Whitney testa u svrhu post–hoc testa, dobili smo kako, kada je riječ o PBIN-u kada je provodi centar za socijalnu skrb, statistički značajna razlika u percepciji postoji između zaposlenika centara za socijalnu skrb i državnih odvjetništava, te između zaposlenika državnih odvjetništava i sudova. U ovom slučaju zaposlenici centara za socijalnu skrb u najmanjoj su mjeri zadovoljni izvršavanjem ove sankcije. Uvidom u kvalititativni dio odgovora, ovakvi rezultati i ne čude previše. Djelatnici centara za socijalnu skrb objašnjavaju kako je ova sankcija dobra kada je provode vanjski suradnici, no kada ih provode djelatnici centra, dođe do preopterećenosti djelatnika zbog ostalih poslova koje oni obavljaju i shodno tome, u mnogo slučajeva imaju malo vremena za posvećivanje provedbi ove sankcije. Drugim riječima, ispitanici su zadovoljni mjerom, no

zbog preopterećenja nisu zadovoljni izvršavanjem. Izmjerena je i veličina efekta tih razlika te je utvrđeno kako su te razlike male, kreću se od 0.13 do 0.18, stoga ne možemo donositi zaključke o postojanju velikih razlika u percepciji.

Drugo područje u kojem postoji statistički značajna razlika je PBIN kada je provode vanjski suradnici. Utvrđeno je kako postoji statistički značajna razlika u percepciji između zaposlenika državnih odvjetništava i sudova. U ovom slučaju zaposlenici sudova su u manjoj mjeri zadovoljni kvalitetom izvršavanja ove sankcije, u odnosu na zaposlenike državnih odvjetništava, što je vidljivo iz aritmetičkih sredina u Tablici 8. Valja uzeti u obzir izmjerenu veličinu efekta razlike, koja je u ovom slučaju mala te ne možemo govoriti o velikim razlikama u percepciji. Uvidom u kvalitativni dio odgovora ispitanika, vidimo kako djelatnici obje institucije navode važnost kvalitete vanjskog suradnika, odnosno kako kvaliteta izvršavanja ove sankcije uvelike ovisi o karakteristikama i sposobnostima vanjskih suradnika.

Ispitanici svih triju institucija generalno su manje zadovoljni kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija, što vidimo iz aritmetičkih sredina prikazanih u Tablici 8. Na većini ispitivanih područja ne postoji statistički značajna razlika u percepciji, što bi značilo da su ispitanici svih triju institucija podjednako zadovoljni ili manje zadovoljni kvalitetom izvršavanja određene sankcije. Na područjima na kojima postoji statistički značajna razlika, zanimljivo je kako u ovom slučaju državno odvjetništvo postiže najviše rezultate. Drugim riječima, zaposlenici državnih odvjetništava su u odnosu na zaposlenike sudova i centara za socijalnu skrb u najvećoj mjeri zadovoljni kvalitetom izvršavanja PBIN – a kada je provode vanjski suradnici ili kada je provodi Centar, gdje u kvalitativnom dijelu naglašavaju kako kvaliteta izvršavanja uvelike ovisi o voditelju mjere.

6.3. Nove teme i teme za buduća istraživanja

Pregledom dobivenih rezultata, stekli smo uvid u to kako zaposlenici centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava te sudova percipiraju maloljetničko pravosuđe, te u kojim se područjima njihova percepcija razlikuje, a u kojima se njihova razmišljanja i viđenje funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa preklapaju.

Prilikom pregleda podataka, često je od strane zaposlenika svih triju institucija spominjana nejasna diferencijacija tretmana unutar odgojnih ustanova, zbog čega su zaposlenici manje zadovoljni njihovim izricanjem i izvršavanjem. Također, često je spominjan i prevelik odmak vremena od dostave dokumentacije od jedne institucije ka drugoj, što se kosi s načelima maloljetničkog pravosuđa.

Uslijed svega navedenog javile su se nove teme i ideje za istraživanje ovoga područja. Prvenstveno, vrijedni podaci nalaze se u drugom dijelu ovoga upitnika koji za potrebe ovog rada nije obrađen, a koji se odnosi na zadovoljstvo suradnjom tih triju institucija iz perspektive svake od njih. Također, zanimljivo bi bilo ispitati razlikuje li se percepcija funkcioniranja maloljetničkog pravosuđa obzirom na godine staža, te prema struci ispitanika unutar određene institucije. Ovdje bi se naglasak stavio na percepciju socijalnih pedagoga zaposlenih u tim institucijama. Zatim, vrijedno bi bilo ispitati zaposlenike svih institucija koje su uključene u maloljetničko pravosuđe (i zaposlenike odgojnih ustanova i slično) kako oni vide i razumiju pojedine maloljetničke sankcije. Vjerujem kako se određene odgojne mjere ne izriču u dovoljnoj mjeri iz razloga što postoji vjerojatnost kako nadležne osobe za izricanje i predlaganje takvih mjera ne raspolažu kvalitetnim i točnim informacijama vezanim uz sadržaj tih mjera. Također, perspektiva koju bi bilo vrijedno istražiti je ona od strane maloljetnika. S obzirom da svi dokumenti i zakoni koji se odnose na maloljetničko pravosuđe naglašavaju uključenost maloljetnika u cijeli postupak, vrijedno bi bilo vidjeti koliko je na našem području to zaista i tako u praksi, te koliko maloljetnici uopće razumiju svrhu sankcije koja im je izrečena.

7. ZAKLJUČAK

Kao što je već i ranije navedeno, brojni znanstvenici pridaju veliku pozornost ispitivanju i istraživanju funkcioniranja institucija koje su uključene u kaznenopravni postupak prema maloljetnoj osobi. Njihovo dobro funkcioniranje i suradnju, te primjenu adekvatnih sankcija smatraju ključnima u preveniranju daljnjeg činjenja kaznenih djela maloljetnika. U Hrvatskoj, to su prvenstveno centri za socijalnu skrb, državna odvjetništva i sudovi. Zbog velike važnosti koju navedene institucije imaju u postupku prema maloljetniku, javila se potreba za istraživanjem kako one funkcioniraju u Hrvatskoj, te s kojim se problemima i izazovima stručnjaci susreću. Iz tog razloga, provedeno je istraživanje od strane *Povjerenstva za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog postupka i izvršavanja maloljetničkih sankcija*, čiji su rezultati i prikazani u ovom radu. Glavni ciljevi bili su prikazati u kojoj mjeri su zaposlenici centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava zadovoljni funkcioniranjem raznih aspekata maloljetničkog pravosuđa te prikazati dobivene razlike u percepciji zaposlenika između tih triju institucija.

Na temelju dobivenih rezultata, možemo zaključiti kako su stručnjaci uglavnom zadovoljni funkcioniranjem maloljetničkog pravosuđa, no u mnogim dijelovima postoji prostor za unaprjeđivanje. Ono što je jasno vidljivo iz kvalitativnih odgovora je to da ispitanici iz svih triju institucija naglašavaju kako su nejasna diferencijacija tretmana unutar odgojnih institucija i premali broj takvih institucija u Hrvatskoj glavni razlozi njihova ne izricanja ili lošije kvalitete izvršavanja. Također, na nekim aspektima zadovoljstva maloljetničkim pravosuđem postoji statistički značajna razlika u percepciji zaposlenika obzirom na instituciju zaposlenja. No, o tim razlikama treba s pažnjom govoriti obzirom da su veličine tih razlika uglavnom male ili se kreću prema srednjim vrijednostima, stoga ne možemo zaključivati o postojanju velikih razlika u percepciji zaposlenika.

Doprinos ovog istraživanja ogleda se u donošenju rezultata o percepciji stručnjaka zaposlenih u ključnim institucijama kada je riječ o maloljetničkom pravosuđu. Rezultati pokazuju u kojim aspektima su stručnjaci zadovoljni, a u kojima postoji potreba i prostor za napredak. Ono što je bio i cilj rada, a to je definiranje primjera dobre prakse, u raspravi u ovom radu je i prikazano. S druge strane, postoji mnogo područja koja su zakonom propisana, a u praksi nisu u dovoljnoj mjeri implementirana. Stoga, preporuke koje proizlaze

iz ovog rada, baziraju se na zaključcima navedenim u diskusiji. Prvenstveno, trebalo bi se nastaviti s istraživanjima, s obzirom da nedostaje sustavnih istraživanja koja se bave ovom temom, kako na europskom području, tako i u Hrvatskoj. Sljedeće, bilo bi izuzetno važno dodatno educirati sve stručnjake uključene u kaznenopravni postupak prema maloljetniku o mogućnostima koje imaju na raspolaganju prilikom izricanja sankcija, s obzirom da rezultati pokazuju kako se neke odgojne mjere u manjoj mjeri izriču iz razloga što stručnjaci ne poznaju u dovoljnoj mjeri razliku u tretmanu u tim institucijama. Također, valja raditi na podizanju svijesti svih, kako stručnjaka, tako i šire javnosti o važnosti pravovremenog i adekvatnog reagiranja na maloljetničku delinkvenciju, te poticati razvoj resursa u zajednici koji bi, uz postojeće sankcije i institucije, obogatili i osnažili spektar mogućnosti koje bi stajale na raspolaganju prilikom izricanja sankcija.

8. LITERATURA

Alberola, C.R., Molina, E.F. (2003). *Juvenile Justice in Spain: Past and Present*. Journal of Contemporary Criminal Justice, 19(4), 384 – 412.

Andrews, D.A., Bonta, J., Wormith, J.S. (2006). *The Recent Past and Near Future of Risk and/or Need Assessment*. Crime & Delinquency, 52(1), 7 – 27.

Andrews, D.A., Bonta, J., Wormith, J.S. (2011). *Does Adding the Good Lives Model Contribute to Effective Crime Prevention?*. Criminal Justice and Behavior, 38(7), 735 – 755.

Banham Bridges, K.M. (1927). *Factors Contributing to Juvenile Delinquency*. Journal of Criminal Law and Criminology, 17(4), 531 – 580.

Barnert, E. i sur. (2015). *Incarcerated Youths Perspectives on Protective Factors and Risk Factors for Juvenile Offending: A Qualitative Analysis*. American Journal of Public Health, 105(7), 1365 – 1371.

Borum, R. (2003). *Managing At – Risk Juvenile Offenders in the Community*. Journal of Contemporary Criminal Justice, 19(1), 114 – 137.

Brogan, L. (2015). *Applying the Risk – Needs – Responsivity (RNR) Model to Juvenile Justice*. Criminal Justice Review, 40(3), 277 – 302.

Buljubašić, S. (2011). *Recidivizam u maloljetničkoj delinkvenciji*. Zbornik radova Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici, br.9, 173 – 187.

Carić, A. (2006). *Provedba standarda Ujedinjenih Naroda za maloljetničko pravosuđe u hrvatskom maloljetničkom kaznenom zakonodavstvu*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 43(1), 1 – 16.

Carić, A., Kustura, I. (2010a). K*amo ide hrvatsko maloljetničko kazneno zakonodavstvo? – 1. dio*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 47(3), 605 – 620.

Carić, A., Kustura, I. (2010b). *Kamo ide hrvatsko maloljetničko kazneno zakonodavstvo? – 2. dio*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 47(4), 779 – 820.

ChildONEurope (2013). *Complementarities and synergies between juvenile justice and social services sector: The proceedings of the ChildONEurope Seminar on Juvenile Justice*. Preuzeto 5.11.2016. s mrežne stranice: http://www.childoneurope.org/issues/publications/coe%206_web.pdf

Council of Europe (2009). *Children and juvenile justice: proposals for improvements – Issue Paper*. Commissioner for Human Rights. Preuzeto 12.10.2016. godine s mrežne stranice: https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CommDH/IssuePaper(2009)1&Language=all&direct=true

Cuevas, C.A. i sur. (2007). *Juvenile Delinquency and Victimization – A Theoretical Typology*. Journal of Interpersonal Violence, 22(12), 1581 – 1602.

Daigle, L.E. i sur. (2007). *Gender Difeerences in the Predictors of Juvenile Delinquency – Assesing the Generality – Specificity Debate*. Youth Violence and Juvenile Justice, 5(3), 254 – 286.

Department of Economic and Social Affairs, United Nations (2003). *World Youth Report – The Global Situation of Young People*. Preuzeto 19.9.2016. s mrežne stranice: http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/worldyouthreport.pdf

Državni zavod za statistiku (2015). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2015. godini. Preuzeto 4.12.2016. godine s mrežne stranice: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1577.pdf

Dünkel, F. (2014). *Juvenile Justice Systems in Europe – Reform developments between justice, welfare and 'new punitiveness'*. Kriminologijos Studijos, 2014/1, 31 – 76.

Gautam, A. (2014). *Buffering Delinquency and Crime: Litmus Test of Juvenile Justice*. The Journal of Family Welfare, 60(2), 50 – 57.

General Assembly (1985). *United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules")*. Preuzeto 3.11.2016. godine s mrežne stranice: http://www.un.org/documents/ga/res/40/a40r033.htm

Hoge, R.D. (2002). *Standardized Instruments for Assessing Risk and Need in Youthful Offenders*. Criminal Justice and Behavior, 29(4), 380 – 396.

Human Rights Watch (2016). *World Report 2016 – Events of 2015*. Preuzeto 16.11.2016. s mrežne stranice: https://www.hrw.org/world-report/2016

Juvenile Justice GPS - Geography, Policy, Practice & Statistics (2016). *StateScan: U.S. Age Boundaries of Delinquency*. Preuzeto 16.11.2016. s mrežne stranice: http://www.ncjj.org/Publication/U.S.-Age-Boundaries-of-Delinquency-2015.aspx

Kazneni zakon, *Narodne novine, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15*

Konvencija o pravima djeteta (1989). Preuzeto 7.9.2016. s mrežne stranice: http://www.dijete.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=107&Itemid=136&lang=hr

Kovačević, M. (2013). *Osnovni modeli maloljetničkog pravosuđa s osvrtom na ulogu i položaj socijalnog rada*. Ljetopis socijalnog rada, 20(2), 301 – 317.

Kratcoski, P.C., Edelbacher, M. (2008). *Juvenile Justice in Austria and the United States: similarities and differences*. International Journal of Police Science and Management, 11(2), 203 – 216.

Lucero, J.L. i sur. (2015). *An Examination of Family and School Factors Related to Early Delinquency*. Children & Schools, 37(3), 165 – 173.

McCord, J., i sur. (2001). *Juvenile Justice, Juvenile Crime*. Washington, DC: National Academy Press.

Meldrum, R.C. i sur. (2015). *Parental Low Self – Control, Family Environments and Juvenile Delinquency*. International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 60(14), 1623 – 1644.

Moak, S.C., Wallace, L.H. (2003). *Legal Changes in Juvenile Justice: Then and Now*. Youth Violence and Juvenile Justice, 1(3), 289 – 299.

Muncie, J. (2008). *The `Punitive Turn' in Juvenile Justice: Cultures of Control and Rights Compliance in Western Europe and the USA*. Youth Justice, 8(2), 107 – 121.

Nye, I. F. (1958). *Family Relationships and Delinquent Behavior*. Westport, Connecticut: Greenwood Press, Publishers.

Penal Reform International (2013). *Protecting children's rights in criminal justice systems - A training manual and reference point for professionals and policymakers*. London, Velika Britanija. Preuzeto 2.11.2016. s mrežne stranice: https://www.penalreform.org/resource/juvenile-justice-manual/

Pfeiffer, C. (1998). *Trends in juvenile violence in European countries*. Juvenile Offender Solutions. Preuzeto 3.1.2017. godine s mrežne stranice: http://search.proquest.com/openview/ca47751fde9a062eee7492a52862f1c8/1?pq-origsite=gscholar/ip?accountid=168605/ip?accountid=168605

Pravilnik o načinu izvršavanja odgojnih mjera – posebne obveze, upućivanje u disciplinski centar, pojačana briga i nadzor, pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanje u odgojnu ustanovu i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu, *Narodne novine, 141/11*

Radetić – Paić, M., Maružin, E. (2009). *Neka obilježja maloljetničke delinkvencije na području nadležnosti policijske postaje Rovinj*. Kriminologija i socijalna integracija, 17(1), 69 – 77.

Rekker, R. i sur. (2015). *Moving in and out of Poverty: The Within – Individual Association between Socioeconomic Status and Juvenile Delinquency*. PLoS ONE, 10(11), 1 – 17.

Ricijaš, N. (2009a). *Atribuiranje vlastitog delinkventnog ponašanja nisko rizičnih i visoko rizičnih maloljetnih delinkvenata.* Kriminologija i socijalna integracija, 17(1), 13 – 26.

Ricijaš, N. (2009b). *Pripisivanje uzročnosti vlastitog delinkventnog ponašanja mladih.* Doktorska disertacija. Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Studijski centar Socijalnog rada.

Ricijaš, N. (2012). *Priručnik za edukaciju – Procjena, planiranje i izvještavanje u izvršavanju maloljetničkih alternativnih sankcija*. Zagreb: Ministarstvo socijalne politike i mladih.

Ricijaš, N. i sur. (2014). *Pojačana briga i nadzor iz perspektive mladih i voditelja mjere*. Zagreb: Ured UNICEF – a za Hrvatsku.

Roper v. Simmons, 543 U.S. 551 (2005). *Supreme Court of the United States*. Preuzeto 20.1.2017. s mrežne stranice: https://supreme.justia.com/cases/federal/us/543/03-633/index.pdf

Shader, M. (2004). *Risk Factors for Delinquency: An Overview*. U.S. Department of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention. Preuzeto 8.10.2016. s mrežne stranice: https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=207540

Siegel, L.J., Welsh, B.C. (2015). Juvenile Delinquency: Theory, Practice and Law – twelfth edition. Stamford: Cengage Learning.

Snyder, H.N. i suradnici (2003). *Prevalence and Development of Child Delinquency*. US Department of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention. Preuzeto 3.1.2017. godine s mrežne stranice: https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/193411.pdf

Steketee, M., Junger, M., Junger – Tas, J. (2013). *Sex Differences in the Predictors of Juvenile Delinquency: Females Are More Susceptible to Poor Environments; Males Are Influenced More by Low Self-Control*. Journal of Contemporary Criminal Justice, 29(1), 88 – 105.

Tappan, P. W. (1949). *Juvenile Delinquency*. New York, Toronto, London: McGraw – Hill Book Company, INC.

Taylor, R.W., Fritsch, E.J. (2011). *Juvenile Justice – Policies, Programs and Practices, Third Edition*. New York: The McGraw – Hill Companies, Inc.

Ustav Republike Hrvatske, *Narodne novine, 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14*

Vijeće Europe (2014). *Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci*. Preuzeto 17.11.2016. godine s mrežne stranice: https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806a450a

Zakon o izvršavanju sankcija izrečenim maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje, *Narodne Novine, 133/12*

Zakon o sudovima za mladež, *Narodne novine, 84/11, 143/12, 148/13, 56/15*

9. PRILOZI

Prilog 1. ***Popis korištenih kratica i značenja***

KZ – Kazneni zakon

ZSM – Zakon o sudovima za mladež

SAD – Sjedinjene Američke Države

PBIN – pojačana briga i nadzor

DC – disciplinski centar

p – statistička značajnost

*p<.05

**p<.01

***p<.001

r – efekt razlike

r<.3 → mali efekt

.3 < r < .5 → srednji efekt

r>.5 → veliki efekt

Prilog 2. ***Popis Tablica***

Tablica 1: Deskriptivni prikaz distribucije odgovora ispitanika (N=309) na Upitniku zadovoljstva načelima maloljetničkog pravosuđa 29

Tablica 2: Deskriptivni prikaz distribucije odgovora ispitanika (N=309) na Upitniku zadovoljstva sadržajem zakonskih propisa.....31

Tablica 3: Deskriptivni prikaz distribucije odgovora ispitanika (N=309) na Upitniku zadovoljstva kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija 33

Tablica 4: Deskriptivni prikaz distribucije odgovora ispitanika (N=309) na Upitniku zadovoljstva kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija.....35

Tablica 5: Razlike u zadovoljstvu primjene načela maloljetničkog pravosuđa (KW$\chi 2$ – Kruskal Wallis test; MWU – Mann Whitney test; r – veličina efekta) 38

Tablica 6: Razlike u zadovoljstvu sadržajem zakonskih propisa (KW$\chi 2$ – Kruskal Wallis test; MWU – Mann Whitney test; r – veličina efekta).....40

Tablica 7: Razlike u zadovoljstvu kvalitetom izricanja maloljetničkih sankcija (KW$\chi 2$ – Kruskal Wallis test; MWU – Mann Whitney test; r – veličina efekta) 43

Tablica 8: Razlike u zadovoljstvu kvalitetom izvršavanja maloljetničkih sankcija (KW$\chi 2$ – Kruskal Walis test; MWU – Mann Whitney test; r – veličina efekta) 47

Prilog 3. ***Popis Slika***

Slika 1: Grafički prikaz zastupljenosti osuđenih maloljetnih osoba prema izrečenim sankcijama od 2005. do 2015. godine (prema podacima Državnog zavoda za statistiku, 2015) 19

Slika 2: Grafički prikaz zastupljenosti sudionika istraživanja prema županiji iz koje dolaze 25

Slika 3: Grafički prikaz zastupljenosti ispitanika prema funkciji zaposlenja.....25

Slika 4: Grafički prikaz zastupljenosti pojedinih struka unutar određene institucije 26

Prilog 4. ***Upitnik CZSS***

ANKETNI UPITNIK
CENTRI ZA SOCIJALNU SKRB

Poštovani,

Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog postupka i izvršavanja maloljetničkih sankcija koje djeluje pri Ministarstvu pravosuđa RH provodi ovo istraživanje s ciljem identificiranja primjera dobre prakse, kao i izazova u području maloljetničkog pravosuđa. Ljubazno Vas molimo da **se odazovete ovom pozivu i ispunite ovaj anketni upitnik.**

Upitnik se sastoji od pitanja o općenitoj **percepciji pravosudnog sustava** za maloljetne počinitelje kaznenih djela u Hrvatskoj, ali i o **pitanjima o međuresornoj suradnji** između centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež, koji predstavljaju okosnicu maloljetničkog pravosuđa (kaznenog postupka i izvršavanja sankcija).

Pitanja se odnose na Vašu percepciju i Vaša iskustva u svakodnevnom stručnom radu u području maloljetničke delinkvencije. Stoga **nema točnih i netočnih odgovora**, već nas interesira Vaš doživljaj struke i suradnje.

Svi izrazi koji se koriste u ovom upitniku, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

Anketni upitnik je u potpunosti **anoniman**. Završavanjem ispunjavanja anketnog upitnika nama će biti dostupni samo odgovori, bez ikakvih drugih informacija.

Svi odgovori analizirat će se **isključivo grupno**, na razini **uzorka**, te će služiti za **identifikaciju pozitivnih primjera u radu, izazova i problema**, a sve **s ciljem planiranja daljnjih akcija i postupaka unaprjeđivanja sustava** maloljetničkog pravosuđa u Hrvatskoj.

U istraživanju sudjeluju centri za socijalnu skrb, državna odvjetništva i sudovi za mladež.

Očekivano vrijeme trajanja ispunjavanja upitnika je oko 30 minuta.

Molimo Vas da upitnik ispunite najkasnije do..... 2015.

Zahvaljujemo Vam na suradnji i angažmanu!

Članovi Povjerenstva

OPĆI PODACI O SUDIONICIMA ISTRAŽIVANJA

Ustanova zaposlenja:

- ☐ Centar za socijalnu skrb
- ☐ Općinsko državno odvjetništvo
- ☐ Županijsko državno odvjetništvo
- ☐ Općinski sud
- ☐ Županijski sud

Županija:

- ☐ napraviti listu svih županija da se označi (padajući izbornik i slično)

Struka:

- ☐ pravnik
- ☐ socijalni pedagog
- ☐ socijalni radnik
- ☐ psiholog
- ☐ nešto drugo: _____

Funkcija (zaposleni kao):

- ☐ stručni radnik centra za socijalnu skrb
- ☐ državni odvjetnik za mladež
- ☐ savjetnik u državnom odvjetništvu
- ☐ stručni suradnik izvanpravne struke u državnom odvjetništvu
- ☐ sudac za mladež
- ☐ savjetnik na sudu
- ☐ stručni suradnik izvanpravne struke na sudu

Godine staža na poslovima delinkvencije mladih: _____ godina

Molimo Vas da, slobodnom procjenom, u odnosu na 100% poslova koje radite, navedete <u>koliko je postotak Vaših poslova na mjesečnoj razini vezan uz maloljetničku delinkvenciju.</u>

_____%

OPĆA PITANJA O PERCEPCIJI FUNKCIONIRANJA MALOLJETNIČKOG PRAVOSUĐA

NAČELA MALOLJETNIČKOG PRAVOSUĐA

Prvi skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu zadovoljstva pojedinim elementima i načelima funkcioniranja sustava prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela (maloljetničkog pravosuđa) u Vašoj praksi i lokalnoj zajednici.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni s...					
hitnosti postupanja	1	2	3	4	5
pravovremenosti postupanja	1	2	3	4	5
primjenom načela postupnosti	1	2	3	4	5
primjenom načela promjenjivosti sankcija	1	2	3	4	5

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz hitnost postupanja:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz pravovremenost postupanja:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela postupnosti:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela promjenjivosti sankcija:

ZADOVOLJSTVO SADRŽAJEM ZAKONSKIH PROPISA

Drugi skup pitanja odnosi se na procjenu zadovoljstva SADRŽAJEM zakonskih propisa u Republici Hrvatskoj vezano uz intervencije i postupanje prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da procijenite koliko ste zadovoljni sadržajem Zakona o sudovima za mladež i drugih pravnih propisa važnih za izricanje i izvršavanje maloljetničkih mjera i sankcija.
NAPOMENA: Usmjerite se sada samo na SADRŽAJ zakonske regulative - naredni skup pitanja odnosit će se na vašu procjenu kvalitete izricanja i izvršavanja.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni sadržajem zakonskih propisa oko...					
primjene načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta	1	2	3	4	5
izbora odgojnih mjera u zajednici (posebne obveze, PBIN i sl.)	1	2	3	4	5
izbora institucionalnih odgojnih mjera (odgojna ustanova, odgojni zavod i sl.)	1	2	3	4	5
izricanja maloljetničkog zatvora	1	2	3	4	5
izricanja sigurnosnih mjera	1	2	3	4	5

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta.

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izbor odgojnih mjera u zajednici (posebne obveze, PBIN i sl.).

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izbor institucionalnih odgojnih mjera (odgojna ustanova, odgojni zavod i sl.).

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izricanje maloljetničkog zatvora.

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izricanje sigurnosnih mjera.

ZADOVOLJSTVO KVALITETOM IZRICANJA MALOLJETNIČKIH SANKCIJA

Sljedeći skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu KVALITETE IZRICANJA sankcija koje se izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni kvalitetom izricanja...						
posebnih obveza	0	1	2	3	4	5
upućivanja u disciplinski centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora kada je provodi Centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora kada je provode vanjski suradnici	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojni zavod	0	1	2	3	4	5
kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
sigurnosnih mjera	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

ZADOVOLJSTVO KVALITETOM IZVRŠAVANJA MALOLJETNIČKIH SANKCIJA

Sljedeći skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu KVALITETE IZVRŠAVANJA pojedinih sankcija koje se izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni kvalitetom izvršavanja						
posebnih obveza	0	1	2	3	4	5
upućivanja u disciplinski centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor kada je provodi Centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor kada je provode vanjski suradnici	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojni zavod	0	1	2	3	4	5
kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
sigurnosnih mjera	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

PERCEPCIJA RADA I ZADOVOLJSTVO SURADNJOM S DRŽAVNIM ODVJETNIŠTVOM

Koristeći školski sustav ocjenjivanja, koju ocjenu biste dali općenito kvaliteti suradnje Vašeg Centra s državnim odvjetništvom?

1	2	3	4	5
nedovoljan	dovoljan	dobar	vrlo dobar	Odličan

Koliko ste zadovoljni sljedećim elementima suradnje s državnim odvjetništvom u predmetima maloljetničke delinkvencije.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni radom državnog odvjetništva vezano uz...						
žurnost postupanja	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost primjene oportuniteta (čl. 71. ZSM-a)	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost primjene uvjetovanog oportuniteta (čl. 72 ZSM-a)	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost primjene oportuniteta tijekom izvršavanja maloljetničkih sankcija (čl. 73. ZSM-a)	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost predlaganja pojedinih maloljetničkih sankcija sudu	0	1	2	3	4	5
kvalitetu pisanja obrazloženja prema sudu	0	1	2	3	4	5
uvažavanje prijedloga CZSS-a	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju državnih odvjetnika prema strankama	0	1	2	3	4	5
poznavanje zakonskih odredbi državnih odvjetnika za mladež	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih suradnika izvanpravne struke prema strankama	0	1	2	3	4	5
poznavanje zakonskih odredbi stručnih suradnika izvanpravne struke na DO	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju državnih odvjetnika prema stručnim radnicima centra	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih suradnika izvanpravne struke prema stručnim radnicima centra	0	1	2	3	4	5
pristupačnost i otvorenost za suradnju s centrom za socijalnu skrb	0	1	2	3	4	5
dostupnost državnih odvjetnika tijekom kaznenog postupka	0	1	2	3	4	5
dostupnost stručnih suradnika izvanpravne struke tijekom kaznenog postupka	0	1	2	3	4	5
aktivnost državnog odvjetnika na sjednicama vijeća/raspravama	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

S ciljem unaprjeđivanja kvalitete rada i suradnje u budućnosti, molimo Vas da istaknete 3 ključne prednosti i 3 ključna nedostatka u suradnji s Državnim odvjetništvom u području delinkvencije mladih.

3 KLJUČNE PREDNOSTI U SURADNJI S DRŽAVNIM ODVJETNIŠTVOM

1. _____
2. _____
3. _____

3. KLJUČNA NEDOSTATKA U SURADNJI S DRŽAVNIM ODVJETNIŠTVOM

1. _____
2. _____
3. _____

PERCEPCIJA RADA I ZADOVOLJSTVO SURADNJOM SA SUDOM

Koristeći školski sustav ocjenjivanja, koju ocjenu biste dali općenito kvaliteti suradnje Vašeg Centra sa sudom?

1	2	3	4	5
nedovoljan	dovoljan	dobar	vrlo dobar	odličan

Koliko ste zadovoljni sljedećim elementima suradnje sa sudom u predmetima maloljetničke delinkvencije.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni radom suda vezano uz...						
žurnost postupanja	0	1	2	3	4	5
kriterije za određivanje mjera opreza prema maloljetniku (čl. 64. ZSM-a)	0	1	2	3	4	5
kriterije za određivanje privremene mjere prema maloljetniku (čl. 65. ZSM-a)	0	1	2	3	4	5
kriterije za odlučivanje o zadržavanju maloljetnika u istražnom zatvoru	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost izbora maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
dosljednost u primjeni kriterija izbora maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
utemeljenosti i obrazloženju odabira maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
uvažavanje prijedloga CZSS-a prilikom odlučivanja o maloljetničkoj sankciji	0	1	2	3	4	5
pristup maloljetniku i obitelji na sjednicama vijeća/raspravama (prema strankama)	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju sudaca za mladež prema strankama	0	1	2	3	4	5
poznavanje zakonskih odredbi sudaca za mladež	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih suradnika izvanpravne struke prema strankama	0	1	2	3	4	5
poznavanje zakonskih odredbi stručnih suradnika izvanpravne struke na sudu	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju sudaca za mladež prema stručnim radnicima centra	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih suradnika izvanpravne struke prema stručnim radnicima centra	0	1	2	3	4	5
pristupačnost i otvorenost za suradnju s centrom za socijalnu skrb	0	1	2	3	4	5
dostupnost sudaca za mladež tijekom kaznenog postupka ili izvršavanja maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
dostupnost stručnih suradnika izvanpravne struke tijekom kaznenog postupka ili izvršavanja maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
redovitost sazivanja kontrolnih ročišta (min. 1 put u 6 mjeseci)	0	1	2	3	4	5
kvalitetu kontrolnih ročišta	0	1	2	3	4	5
uvažavanje prijedloga CZSS-a prilikom odlučivanja o daljnjem postupanju (npr. izmjena odgojne mjere, obustava odgojne mjere i slično)	0	1	2	3	4	5
obilaske maloljetnika u ustanovama koje je sud dužan provoditi	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

S ciljem unaprjeđivanja kvalitete rada i suradnje u budućnosti, molimo Vas da istaknete 3 ključne prednosti i 3 ključna nedostatka u suradnji sa sudom u području delinkvencije mladih.

3 KLJUČNE PREDNOSTI U SURADNJI SA SUDOM

1. _____
2. _____
3. _____

3. KLJUČNA NEDOSTATKA U SURADNJI SA SUDOM

1. _____
2. _____
3. _____

Prilog 5. ***Upitnik DO***

ANKETNI UPITNIK
DRŽAVNA ODVJETNIŠTVA

Poštovani,

Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog postupka i izvršavanja maloljetničkih sankcija koje djeluje pri Ministarstvu pravosuđa RH provodi ovo istraživanje s ciljem identificiranja primjera dobre prakse, kao i izazova u području maloljetničkog pravosuđa. Ljubazno Vas molimo da **se odazovete ovom pozivu i ispunite ovaj anketni upitnik.**

Upitnik se sastoji od pitanja o općenitoj **percepciji pravosudnog sustava** za maloljetne počinitelje kaznenih djela u Hrvatskoj, ali i o **pitanjima o međuresornoj suradnji** između centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež, koji predstavljaju okosnicu maloljetničkog pravosuđa (kaznenog postupka i izvršavanja sankcija).

Pitanja se odnose na Vašu percepciju i Vaša iskustva u svakodnevnom stručnom radu u području maloljetničke delinkvencije. Stoga **nema točnih i netočnih odgovora**, već nas interesira Vaš doživljaj struke i suradnje.

Svi izrazi koji se koriste u ovom upitniku, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

Anketni upitnik je u potpunosti **anoniman**. Završavanjem ispunjavanja anketnog upitnika nama će biti dostupni samo odgovori, bez ikakvih drugih informacija.

Svi Vaši odgovori analizirat će se **isključivo grupno**, na razini **uzorka**, te će služiti za **identifikaciju pozitivnih primjera u radu, izazova i problema**, a sve **s ciljem planiranja daljnjih akcija i postupaka unaprjeđivanja sustava** maloljetničkog pravosuđa u Hrvatskoj.

U istraživanju sudjeluju centri za socijalnu skrb, državna odvjetništva i sudovi za mladež.

Očekivano vrijeme trajanja ispunjavanja upitnika je oko 30 minuta.

Molimo Vas da upitnik ispunite najkasnije do..... 2015.

Zahvaljujemo Vam na suradnji i angažmanu!

Članovi Povjerenstva

OPĆI PODACI O SUDIONICIMA ISTRAŽIVANJA

Ustanova

- ☐ Centar za socijalnu skrb
- ☐ Općinsko državno odvjetništvo
- ☐ Županijsko državno odvjetništvo
- ☐ Općinski sud
- ☐ Županijski sud

Županija:

- ☐ napraviti listu svih županija da se označi

Struka:

- ☐ pravnik
- ☐ socijalni pedagog
- ☐ socijalni radnik
- ☐ psiholog
- ☐ nešto drugo: _____

Funkcija:

- ☐ stručni radnik centra za socijalnu skrb
- ☐ državni odvjetnik za mladež
- ☐ savjetnik u državnom odvjetništvu
- ☐ stručni suradnik izvanpravne struke u državnom odvjetništvu
- ☐ sudac za mladež
- ☐ savjetnik na sudu
- ☐ stručni suradnik izvanpravne struke na sudu

Godine staža na poslovima delinkvencije mladih: _____ godina

Molimo Vas da, slobodnom procjenom, u odnosu na 100% poslova koje radite, navedete <u>koliko je postotak Vaših poslova na mjesečnoj razini vezan uz maloljetničku delinkvenciju.</u>

_____%

OPĆA PITANJA O PERCEPCIJI FUNKCIONIRANJA MALOLJETNIČKOG PRAVOSUĐA

NAČELA MALOLJETNIČKOG PRAVOSUĐA

Prvi skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu zadovoljstva pojedinim elementima i načelima funkcioniranja sustava prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela (maloljetničkog pravosuđa) u Vašoj praksi i lokalnoj zajednici.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja.

uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni...					
hitnosti postupanja	1	2	3	4	5
pravovremenosti postupanja	1	2	3	4	5
primjenom načela postupnosti	1	2	3	4	5
primjenom načela promjenjivosti sankcija	1	2	3	4	5

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz hitnost postupanja:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz pravovremenost postupanja:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela postupnosti:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela promjenjivosti sankcija:

ZADOVOLJSTVO SADRŽAJEM ZAKONSKIH PROPISA

Drugi skup pitanja odnosi se na procjenu zadovoljstva SADRŽAJEM zakonskih propisa u Republici Hrvatskoj vezano uz intervencije i postupanje prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da procijenite koliko ste zadovoljni sadržajem Zakona o sudovima za mladež i drugih pravnih propisa važnih za izricanje i izvršavanje maloljetničkih mjera i sankcija.
NAPOMENA: Usmjerite se sada samo na SADRŽAJ zakonske regulative - naredni skup pitanja odnosit će se na vašu procjenu kvalitete izricanja i izvršavanja.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni sadržajem zakonskih propisa oko...					
primjene načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta	1	2	3	4	5
izbora odgojnih mjera u zajednici (posebne obveze, PBIN i sl.)	1	2	3	4	5
izbora institucionalnih odgojnih mjera (odgojna ustanova, odgojni zavod i sl.)	1	2	3	4	5
izricanja maloljetničkog zatvora	1	2	3	4	5
izricanja sigurnosnih mjera	1	2	3	4	5

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta.

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izbor odgojnih mjera u zajednici (posebne obveze, PBIN i sl.).

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izbor institucionalnih odgojnih mjera (odgojna ustanova, odgojni zavod i sl.).

→ . Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izricanje maloljetničkog zatvora.

→ . Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izricanje sigurnosnih mjera.

ZADOVOLJSTVO KVALITETOM IZRICANJA MALOLJETNIČKIH SANKCIJA

Sljedeći skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu KVALITETE IZRICANJA sankcija koje se izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni kvalitetom izricanja i izvršavanja...						
posebnih obveza	0	1	2	3	4	5
upućivanja u disciplinski centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora kada je provodi Centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora kada je provode vanjski suradnici	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojni zavod	0	1	2	3	4	5
kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
sigurnosnih mjera	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

ZADOVOLJSTVO KVALITETOM IZVRŠAVANJA MALOLJETNIČKIH SANKCIJA

Sljedeći skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu KVALITETE IZVRŠAVANJA pojedinih sankcija koje se izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni kvalitetom izvršavanja						
posebnih obveza	0	1	2	3	4	5
upućivanja u disciplinski centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor kada je provodi Centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor kada je provode vanjski suradnici	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojni zavod	0	1	2	3	4	5
kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
sigurnosnih mjera	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

PERCEPCIJA RADA I ZADOVOLJSTVO SURADNJOM S CENTRIMA ZA SOCIJALNU SKRB

Koristeći školski sustav ocjenjivanja, koju ocjenu biste dali općenito kvaliteti suradnje Vašeg državnog odvjetništva s centrima za socijalnu skrb?

1	2	3	4	5
nedovoljan	dovoljan	Dobar	vrlo dobar	Odličan

Koliko ste zadovoljni sljedećim elementima suradnje s centrima za socijalnu skrb u predmetima maloljetničke delinkvencije.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni radom centara za socijalnu skrb vezano uz...						
žurnost postupanja	0	1	2	3	4	5
brzinu dobivanja traženih izvješća o osobnim i obiteljskim prilikama	0	1	2	3	4	5
kvalitetu (sadržaj) dobivenih izvješća	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost predlaganja pojedinih maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
kvalitetu pisanja obrazloženja	0	1	2	3	4	5
poznavanje zakonskih odredbi djelatnika centara	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju centara prema strankama	0	1	2	3	4	5
pristupačnost i otvorenost za suradnju s državnim odvjetništvom	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih radnika centra prema državnim odvjetnicima	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih radnika centra prema stručnim suradnicima izvanpravne struke u državnim odvjetništvima	0	1	2	3	4	5
dostupnost stručnih djelatnika centara tijekom kaznenog postupka	0	1	2	3	4	5
aktivnosti djelatnika centara na sjednicama vijeća/raspravama	0	1	2	3	4	5
način izvršavanja i praćenja posebnih obveza u okviru uvjetovanog oportuniteta (čl. 72. ZSM-a)	0	1	2	3	4	5
redovitost dobivanja izvještaja o posebnim obvezama u okviru uvjetovanog oportuniteta (čl. 72. ZSM-a)	0	1	2	3	4	5
redovitost dobivanja izvještaja o tijeku izvršavanja odgojnih mjera (izrečenih na sudu)	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

S ciljem unaprjeđivanja kvalitete rada i suradnje u budućnosti, molimo Vas da istaknete 3 ključne prednosti i 3 ključna nedostatka u suradnji s centrima za socijalnu skrb u području delinkvencije mladih.

3 KLJUČNE PREDNOSTI U SURADNJI S CENTRIMA ZA SOCIJALNU SKRB

1. _____
2. _____
3. _____

3. KLJUČNA NEDOSTATKA U SURADNJI S CENTRIMA ZA SOCIJALNU SKRB

1. _____
2. _____
3. _____

PERCEPCIJA RADA I ZADOVOLJSTVO SURADNJOM SA SUDOM

Koristeći školski sustav ocjenjivanja, koju ocjenu biste dali općenito kvaliteti suradnje Vašeg državnog odvjetništva sa sudom za mladež?

1	2	3	4	5
nedovoljan	dovoljan	Dobar	vrlo dobar	Odličan

Koliko ste zadovoljni sljedećim elementima suradnje sa sudom za mladež u predmetima maloljetničke delinkvencije.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni radom suda za mladež vezano uz...						
žurnost postupanja	0	1	2	3	4	5
kriterije za primjenu mjera opreza prema maloljetniku (čl. 64. ZSM-a)	0	1	2	3	4	5
kriterije oko produljenja pritvora po prijedlogu državnog odvjetnika	0	1	2	3	4	5
kriterije za odlučivanje o zadržavanju maloljetnika u istražnom zatvoru	0	1	2	3	4	5
duljinu postupka od podnošenja prijedloga do zakazivanja sjednice vijeća	0	1	2	3	4	5
duljinu postupka od sjednice vijeća do otpreme pisanog otpravka	0	1	2	3	4	5
duljinu postupka od otpreme pisano otpravka do pravomoćnosti rješenja	0	1	2	3	4	5
uvažavanje prijedloga državnog odvjetništva prilikom odlučivanja o maloljetničkoj sankciji	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost izbora maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
dosljednost u primjeni kriterija izbora maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
utemeljenosti i obrazloženju odabira maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
pristup maloljetniku i obitelji na sjednicama vijeća/raspravama (prema strankama)	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju sudaca za mladež (prema strankama)	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih suradnika izvanpravne struke (prema strankama)	0	1	2	3	4	5
pristupačnost i otvorenost za suradnju s državnim odvjetništvom	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju sudaca za mladež prema državnim odvjetnicima za mladež	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih suradnika izvanpravne struke na sudu prema stručnim suradnicima izvanpravne struke u državnim odvjetništvima	0	1	2	3	4	5
dostupnost stručnih djelatnika suda tijekom postupka ili izvršavanja maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
redovitost sazivanja kontrolnih ročišta (min. 1 put u 6 mjeseci)	0	1	2	3	4	5
kvalitetu kontrolnih ročišta	0	1	2	3	4	5
uvažavanje prijedloga CZSS-a prilikom odlučivanja o daljnjem postupanju (npr. izmjena odgojne mjere, obustava odgojne mjere i slično)	0	1	2	3	4	5
obilaske maloljetnika u ustanovama koje je sud dužan provoditi	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

S ciljem unaprjeđivanja kvalitete rada i suradnje u budućnosti, molimo Vas da istaknete 3 ključne prednosti i 3 ključna nedostatka u suradnji sa sudom u području delinkvencije mladih.

3 KLJUČNE PREDNOSTI U SURADNJI SA SUDOM

1. _____
2. _____
3. _____

3. KLJUČNA NEDOSTATKA U SURADNJI SA SUDOM

1. _____
2. _____
3. _____

Prilog 6. ***Upitnik SUDOVI***

ANKETNI UPITNIK
SUDOVI - ODJELI ZA MLAEŽ

Poštovani,

Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog postupka i izvršavanja maloljetničkih sankcija koje djeluje pri Ministarstvu pravosuđa RH provodi ovo istraživanje s ciljem identificiranja primjera dobre prakse, kao i izazova u području maloljetničkog pravosuđa. Ljubazno Vas molimo da **se odazovete ovom pozivu i ispunite ovaj anketni upitnik.**

Upitnik se sastoji od pitanja o općenitoj **percepciji pravosudnog sustava** za maloljetne počinitelje kaznenih djela u Hrvatskoj, ali i o **pitanjima o međuresornoj suradnji** između centara za socijalnu skrb, državnih odvjetništava i sudova za mladež, koji predstavljaju okosnicu maloljetničkog pravosuđa (kaznenog postupka i izvršavanja sankcija).

Pitanja se odnose na Vašu percepciju i Vaša iskustva u svakodnevnom stručnom radu u području maloljetničke delinkvencije. Stoga **nema točnih i netočnih odgovora**, već nas interesira Vaš doživljaj struke i suradnje.

Svi izrazi koji se koriste u ovom upitniku, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

Anketni upitnik je u potpunosti **anoniman**. Završavanjem ispunjavanja anketnog upitnika nama će biti dostupni samo odgovori, bez ikakvih drugih informacija.

Svi Vaši odgovori analizirat će se **isključivo grupno**, na razini **uzorka**, te će služiti za **identifikaciju pozitivnih primjera u radu, izazova i problema**, a sve **s ciljem planiranja daljnjih akcija i postupaka unaprjeđivanja sustava** maloljetničkog pravosuđa u Hrvatskoj.

U istraživanju sudjeluju centri za socijalnu skrb, državna odvjetništva i sudovi za mladež.

Očekivano vrijeme trajanja ispunjavanja upitnika je oko 30 minuta.

Molimo Vas da upitnik ispunite najkasnije do..... 2015.

Zahvaljujemo Vam na suradnji i angažmanu!

Članovi Povjerenstva

OPĆI PODACI O SUDIONICIMA ISTRAŽIVANJA

Ustanova

- ☐ Centar za socijalnu skrb
- ☐ Općinsko državno odvjetništvo
- ☐ Županijsko državno odvjetništvo
- ☐ Općinski sud
- ☐ Županijski sud

Županija:

- ☐ napraviti listu svih županija da se označi

Struka:

- ☐ pravnik
- ☐ socijalni pedagog
- ☐ socijalni radnik
- ☐ psiholog
- ☐ nešto drugo: _____

Funkcija:

- ☐ stručni radnik centra za socijalnu skrb
- ☐ državni odvjetnik za mladež
- ☐ savjetnik u državnom odvjetništvu
- ☐ stručni suradnik izvanpravne struke u državnom odvjetništvu
- ☐ sudac za mladež
- ☐ savjetnik na sudu
- ☐ stručni suradnik izvanpravne struke na sudu

Godine staža na poslovima delinkvencije mladih: _____ godina

Molimo Vas da, slobodnom procjenom, u odnosu na 100% poslova koje radite, navedete <u>koliko je postotak Vaših poslova na mjesečnoj razini vezan uz maloljetničku delinkvenciju.</u>

_____%

OPĆA PITANJA O PERCEPCIJI FUNKCIONIRANJA MALOLJETNIČKOG PRAVOSUĐA

NAČELA MALOLJETNIČKOG PRAVOSUĐA

Prvi skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu zadovoljstva pojedinim elementima i načelima funkcioniranja sustava prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela (maloljetničkog pravosuđa) u Vašoj praksi i lokalnoj zajednici.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni...					
hitnosti postupanja	1	2	3	4	5
pravovremenosti postupanja	1	2	3	4	5
primjenom načela postupnosti	1	2	3	4	5
primjenom načela promjenjivosti sankcija	1	2	3	4	5

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz hitnost postupanja:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz pravovremenost postupanja:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela postupnosti:

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela promjenjivosti sankcija:

ZADOVOLJSTVO SADRŽAJEM ZAKONSKIH PROPISA

Drugi skup pitanja odnosi se na procjenu zadovoljstva SADRŽAJEM zakonskih propisa u Republici Hrvatskoj vezano uz intervencije i postupanje prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da procijenite koliko ste zadovoljni sadržajem Zakona o sudovima za mladež i drugih pravnih propisa važnih za izricanje i izvršavanje maloljetničkih mjera i sankcija.
NAPOMENA: Usmjerite se sada samo na SADRŽAJ zakonske regulative - naredni skup pitanja odnosit će se na vašu procjenu kvalitete izricanja i izvršavanja.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni sadržajem zakonskih propisa oko...					
primjene načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta	1	2	3	4	5
izbora odgojnih mjera u zajednici (posebne obveze, PBIN i sl.)	1	2	3	4	5
izbora institucionalnih odgojnih mjera (odgojna ustanova, odgojni zavod i sl.)	1	2	3	4	5
izricanja maloljetničkog zatvora	1	2	3	4	5
izricanja sigurnosnih mjera	1	2	3	4	5

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz primjenu načela oportuniteta i uvjetovanog oportuniteta.

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izbor odgojnih mjera u zajednici (posebne obveze, PBIN i sl.).

→ Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izbor institucionalnih odgojnih mjera (odgojna ustanova, odgojni zavod i sl.).

→ . Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izricanje maloljetničkog zatvora.

→ . Molimo Vas, obrazložite svoj odgovor vezano uz izricanje sigurnosnih mjera.

ZADOVOLJSTVO KVALITETOM IZRICANJA MALOLJETNIČKIH SANKCIJA

Sljedeći skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu KVALITETE IZRICANJA sankcija koje se izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni kvalitetom izricanja i izvršavanja...						
posebnih obveza	0	1	2	3	4	5
upućivanja u disciplinski centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora kada je provodi Centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora kada je provode vanjski suradnici	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojni zavod	0	1	2	3	4	5
kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
sigurnosnih mjera	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

ZADOVOLJSTVO KVALITETOM IZVRŠAVANJA MALOLJETNIČKIH SANKCIJA

Sljedeći skup pitanja odnosi se na Vašu procjenu KVALITETE IZVRŠAVANJA pojedinih sankcija koje se izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Molimo Vas da ocijenite Vaš stupanj zadovoljstva označavanjem brojeva od 1 do 5, pri čemu brojevi imaju sljedeća značenja. Nakon davanja ocjene, svaki odgovor ćete moći obrazložiti.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni kvalitetom izvršavanja						
posebnih obveza	0	1	2	3	4	5
upućivanja u disciplinski centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor kada je provodi Centar	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor kada je provode vanjski suradnici	0	1	2	3	4	5
pojačane brige i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu	0	1	2	3	4	5
upućivanja u odgojni zavod	0	1	2	3	4	5
kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
pridržaja kazne maloljetničkog zatvora	0	1	2	3	4	5
sigurnosnih mjera	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

PERCEPCIJA RADA I ZADOVOLJSTVO SURADNJOM S CENTRIMA ZA SOCIJALNU SKRB

Koristeći školski sustav ocjenjivanja, koju ocjenu biste dali općenito kvaliteti suradnje Vašeg suda s centrima za socijalnu skrb?

1	2	3	4	5
nedovoljan	dovoljan	dobar	vrlo dobar	odličan

Koliko ste zadovoljni sljedećim elementima suradnje s centrima za socijalnu skrb u predmetima maloljetničke delinkvencije.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni radom centara za socijalnu skrb vezano uz...						
žurnost postupanja	0	1	2	3	4	5
kvalitetu (sadržaj) dobivenih izvješća	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost predlaganja pojedinih maloljetničkih sankcija	0	1	2	3	4	5
kvalitetu pisanja obrazloženja	0	1	2	3	4	5
brzinu dobivanja traženih dopuna izvješću o osobnim i obiteljskim prilikama	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost predlaganja pojedinih maloljetničkih sankcija sudu	0	1	2	3	4	5
ad hoc mišljenja povodom odlučivanja o prijedlogu za određivanje mjere opreza (spremnost i dokumentiranost)	0	1	2	3	4	5
ad hoc mišljenja povodom odlučivanja o privremenoj mjeri prema maloljetniku (spremnost i dokumentiranost)	0	1	2	3	4	5
ad hoc mišljenja povodom odlučivanja o istražnom zatvoru (spremnost i dokumentiranost)	0	1	2	3	4	5
poznavanje zakonskih odredbi djelatnika centara	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju centara prema strankama	0	1	2	3	4	5
pristupačnost i otvorenost za suradnju sa sudom	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih radnika centara prema sucima	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih radnika centara stručnim suradnicima izvanpravne struke na sudovima	0	1	2	3	4	5
dostupnost stručnih djelatnika centara tijekom kaznenog postupka	0	1	2	3	4	5
aktivnost djelatnika centara na sjednicama vijeća/raspravama	0	1	2	3	4	5
redovitost dobivanja izvještaja o tijeku izvršavanja odgojnih mjera (izrečenih na sudu)	0	1	2	3	4	5
pripremljenost i aktivnost djelatnika centara na kontrolnim ročištima						

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

S ciljem unaprjeđivanja kvalitete rada i suradnje u budućnosti, molimo Vas da istaknete 3 ključne prednosti i 3 ključna nedostatka u suradnji s centrima za socijalnu skrb u području delinkvencije mladih.

3 KLJUČNE PREDNOSTI U SURADNJI S CENTRIMA ZA SOCIJALNU SKRB

1. _____
2. _____
3. _____

3. KLJUČNA NEDOSTATKA U SURADNJI S CENTRIMA ZA SOCIJALNU SKRB

1. _____
2. _____
3. _____

PERCEPCIJA RADA I ZADOVOLJSTVO SURADNJOM S DRŽAVNIM ODVJETNIŠTVOM

Koristeći školski sustav ocjenjivanja, koju ocjenu biste dali općenito kvaliteti suradnje Vašeg suda s državnim odvjetništvom?

1	2	3	4	5
nedovoljan	dovoljan	dobar	vrlo dobar	odličan

Koliko ste zadovoljni sljedećim elementima suradnje s državnim odvjetništvom u predmetima maloljetničke delinkvencije.

ne mogu procijeniti	uopće nisam zadovoljan	uglavnom nisam zadovoljan	niti zadovoljan, niti nezadovoljan	uglavnom sam zadovoljan	u potpunosti sam zadovoljan
0	1	2	3	4	5

Koliko ste zadovoljni radom državnog odvjetništva vezano uz...						
žurnost postupanja	0	1	2	3	4	5
kvalitetu prijedlog državnog odvjetništva od trenutka uhićenja maloljetnika pa do podnošenja prijedloga za izricanje sankcije	0	1	2	3	4	5
kvalitetu prijedloga za sankciju sudu	0	1	2	3	4	5
kriterije i opravdanost predlaganja pojedinih maloljetničkih sankcija sudu	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju državnih odvjetnika prema strankama	0	1	2	3	4	5
poznavanje zakonskih odredbi državnih odvjetnika za mladež	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju stručnih suradnika izvanpravne struke prema strankama	0	1	2	3	4	5
poznavanje zakonskih odredbi stručnih suradnika izvanpravne struke na DO	0	1	2	3	4	5
pristupačnost i otvorenost za suradnju sa sudom	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnost u postupanju državnih odvjetnika za mladež prema sucima za mladež	0	1	2	3	4	5
profesionalnost i stručnog u postupanju stručnih suradnika izvanpravne struke u državnim odvjetništvima prema stručnim suradnicima izvanpravne struke na sudovima	0	1	2	3	4	5
aktivnost državnog odvjetnika na sjednicama vijeća/raspravama	0	1	2	3	4	5
kvalitetu obrazloženja žalbenih razloga	0	1	2	3	4	5

*** za svaki odgovor je moguće definirati OBRAZLOŽENJE - prema modelu koji je ranije prikazan

S ciljem unaprjeđivanja kvalitete rada i suradnje u budućnosti, molimo Vas da istaknete 3 ključne prednosti i 3 ključna nedostatka u suradnji sa državnim odvjetništvom u području delinkvencije mladih.

3 KLJUČNE PREDNOSTI U SURADNJI S DRŽAVNIM ODVJETNIŠTVOM

1. _____
2. _____
3. _____

3. KLJUČNA NEDOSTATKA U SURADNJI S DRŽAVNIM ODVJETNIŠTVOM

1. _____
2. _____
3. _____